

ΧΑΡΙΛΑΟΥ Μ. ΜΠΙΝΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΝ ΜΙΚΡᾶ ΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ 1919-1922

Ἀνάτυπον ἐκ τῶν «Μικρασιατικῶν Χρονικῶν» ΙΓ' (1975)

ΑΘΗΝΑΙ
1975

Διμνηνόμενα

Παρ. 1976

Διμνηνόμενα

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ· ΕΝ ΜΙΚΡᾷ ΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΝ 1919-1922

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ μελέτη τῶν ταχυδρομικῶν σφραγίδων καὶ τῶν διαφόρων σημάτων - ἐνδείξεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν, καθ' οἷονδήποτε τρόπον, σχέσιν μὲ τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὴν διακίνησιν ταχυδρομικῶν ἀντικειμένων, ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον κλάδον τοῦ φιλοτελισμοῦ.

Εἰς περισσότερον προηγμένης φιλοτελικῶς χώρας, ἡ εἰδικευμένη αὕτη συλλογὴ ἔχει ἀναπτυχθῆ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε οἱ ἀσχολούμενοι μὲ αὐτὴν νὰ ἀποχωρίζωνται ἀπὸ τὰς γενικὰς φιλοτελικὰς ὁργανώσεις καὶ νὰ συγκροτοῦν εἰδικὰς πλέον ἐνώσεις καὶ σωματεῖα. Τοῦτο δὲ διότι ἡ ὑπὸ μελέτην ὕλη εἶναι τόσο πλουσία, ἀφθονος καὶ ἐνδιαφέρουσα, ὥστε ὄχι μόνον εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ ἀπασχολήσῃ κατ' ἀποκλειστικότητα τοὺς ἐνδιαφερομένους, ἀλλὰ καὶ προσφέρεται εἰς τροφοδότησιν, διὰ καταλλήλων θεμάτων, ἐντελῶς ἐξειδικευμένων ἐνημερωτικῶν περιοδικῶν καὶ καταλόγων καὶ εἰς ἔκδοσιν εἰδικῶν συγγραμμάτων καὶ μελετῶν¹.

Παρ' ἡμῖν ὑπάρχουν ἤδη ἀρκετοὶ συλλέκται ἀσχολούμενοι μὲ τὴν συλλογὴν καὶ τὴν μελέτην τῶν σφραγίδων, ἔχουν δὲ ἐκδοθῆ ἐμπεριστατωμέναι πραγματεῖαι². Παρὰ ταῦτα φρονοῦμεν ὅτι ἡ εἰδικευμένη αὕτη συλλογὴ, ἀναλόγως μὲ τὸ ἐνδιαφέρον της, δὲν ἔχει ἀναπτυχθῆ ἀκόμη ὅσον πρέπει.

Μίαν λίαν σημαντικὴν κατηγορίαν ταχυδρομικῶν σφραγίδων καὶ

1. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ Forces Club. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ Union Marconiphile κ.τ.λ. Ἔχουν δὲ εἰδικῶς ἀσχοληθῆ καὶ γράψει : ὁ Alfred Clement, Gratz, ὁ Karl C. Wolter, Μόναχον, ὁ Colonel C. Deloste, Bordeaux, ὁ Σ. Δ. Τσιλιγκιρίαν, ὁ Α. Κορωνάιος (Cronin) καὶ ἄλλοι.

2. Ἰωάννης Κούτσης, Σπύρος Ραφτόπουλος, Δημ. Σαμαρᾶς, Ἀντ. Λασκαρίδης, Στεφ. Μακρυμίχαλος, Ἀντ. Βιρβίλης καὶ ἄλλοι.

εἰδικῶν σημάτων - ἐνδείξεων, καθαρῶς ἐλληνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἡ ἀναφερομένη εἰς ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιήθησαν κατὰ τὴν περίοδον 1919 - 1922 ἐπὶ τῶν καταληφθέντων ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἐδαφῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Καὶ τοῦτο διότι, πλὴν τοῦ αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸ ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντός των, εἶναι ἀξιοπρόσεκτος ἡ εἰς τόσον μικρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ εἰς τόσον μικρὸν ἐδαφικὸν χῶρον χρησιμοποίησις τόσων πολλῶν καὶ ποικίλων ταχυδρομικῶν σφραγίδων καὶ εἰδικῶν σημάτων καὶ ἐνδείξεων.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἔχουν γραφῇ καὶ δημοσιευθῇ κατὰ τὸ παρελθόν, τμηματικῶς, ἀξιόλογοι μελέται καὶ ἀνακοινώσεις¹. Καὶ αἱ πραγματεῖαι ἐκεῖναι ἀποτελοῦν κατὰ μεγάλον ποσοστὸν τὴν βάσιν τῆς ἀνὰ χεῖρας ἐργασίας. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ γράφων ἐκφράζει πρὸς ἅπαντας τοὺς συγγραφεῖς τῶν μελετῶν ἐκεῖνων καθὼς καὶ πρὸς τὸν κ. Π. Μέλον εὐγνώμονας εὐχαριστίας. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸ θέμα ἐκρίθη ἐπιβεβλημένη διότι, κατόπιν τῆς πλέον ἐπιμόνου καὶ προσεκτικῆς ἀναζητήσεως συλλεκτικοῦ ὕλικου τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπὸ τῶν μελετητῶν - συλλεκτῶν, ἀνεκαλύφθησαν σήμαντρα - ἐνδείξεις καὶ σφραγίδες οὐδόλως ἀναφερθεῖσαι μέχρι σήμερον, καθὼς καὶ τύποι διάφοροι, εἰς τινα σημεία, τῶν τότε μνημονευθέντων. Ἐπίσης διότι, ἐξ ἐπισημανθεισῶν νέων ἡμερομηνιῶν ἐπὶ διαφόρων φακέλλων, χρησιμοποιοθέντων ταχυδρομικῶν σημάτων, ἀνετράπησαν παλαιότερον παραδεδεγμένα ἀπόψεις.

Τοιοιτοτρόπως κατέστη, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀπαραίτητος ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐπιχειρουμένη διὰ τῆς παρούσης ἐργασίας συμπλήρωσις καὶ ἀναταξινόμησις τοῦ γνωστοῦ μέχρι σήμερον ὕλικου τῶν σφραγίδων - σημάτων - ἐνδείξεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀνασκευὴ ἀνακριβειῶν τινῶν, δημοσιευθεισῶν λόγῳ μὴ σαφοῦς γνώσεως τῶν πραγματικῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τέλος ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ὀλοκληρωμένη παρουσίασις τοῦ γνωστοῦ ὕλικου.

1. Ἀθαν. Ζερβόπουλος, Ἀνδρέας Ψαρᾶς, Σοφοκλῆς Νικολαΐδης καὶ ὁ γράφων [Φιλοτέλεια Ν° 16 - 31 (1925 - 1927), 236 - 239 (1944) καὶ 357 (1959), 389 (1965)].

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύντομον ἱστορικὸν κατατοπιστικὸν σημείωμα
 τμηματικῆς καταλήψεως ἐδαφῶν τῆς Μικρᾷ Ἀσίας
 ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ¹.

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ Τουρκία ταῦτίσασα τὰς τύχας τῆς μὲ τὰς λεγομένας Κεντρικὰς Αὐτοκρατορίας (Γερμανία - Αὐστροουγγαρία) κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον (1914 - 1918) ἐνικήθη καὶ ὑπεχρεώθη κατὰ τὸ 1918 εἰς ὑπογραφὴν Ἀνακωχῆς (ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ Θωρηκτοῦ «Ἀγαμέμνων» εἰς τὸ Κάστρον - Λήμνου τὴν 17/30 Ὀκτωβρίου 1918).

Δυνάμει τῶν ὅρων τῆς Ἀνακωχῆς ταύτης κατέπλευσαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σμύρνης τὴν 25.10.1918 (ν.ῆ. 7.11.1918) ἐν ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον, τὴν 27.10.1918 (ν.ῆ. 9.11.1918) ἐν γαλλικὸν καὶ βραδύτερον ἐν ἰταλικόν. Τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1918 κατέπλευσε τὸ ἐλληνικὸν ἀντιτορπιλικὸν «ΛΕΩΝ». Τοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ ἐπέβαινεν ὁ πλοίαρχος τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ Ἡλίας Μαυρουδῆς, εἰς τὸν ὅποιον εἶχον ἀνατεθῆ προσωρινῶς καὶ καθήκοντα Ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀποστολῆς μὲ πολιτικὸν σύμβουλον τὸν Δ. Ζαμάνον².

Βραδύτερον καὶ δὴ τὴν 23.4.1919 ὁ τότε πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος Ἐλευθέριος Βενιζέλος (κατόπιν προσυνεννοήσεως μετὰ τῶν Συμμάχων) ἔλαβε τὴν «ἐντολὴν προσωρινῆς καταλήψεως τῆς Σμύρνης» πρὸς προστασίαν τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν³.

Μόλις ἔλαβεν ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος τὴν «ἐντολὴν» ἐτηλεγράφησεν ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν εἰς Θεσσαλονίκην Ἀρχηγὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ Στρατηγὸν Λεωνίδα Παρασκευόπουλον καὶ διέταξε

1. Ἡ παράθεσις τοῦ λεπτομερειακοῦ τούτου, ἱστορικοῦ τρόπον τινά, σημειώματος ἐθεωρήθη χρήσιμος διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῶν ἐνδιαφερομένων συλλεκτῶν ἰδίως ἐπὶ τῶν ἡμερομηνιῶν καταλήψεως τῶν χώρων καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς θεωρουμένης καὶ συμπερασματικῶς ὑποτιθεμένης ὡς πιθανῆς ἡμερομηνίας ἐγκαταστάσεως τῶν ἐλληνικῶν πολιτικῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν. Τονίζεται ὅτι ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν περιοχὴν ὅπου ἐλειτούργησαν πολιτικὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἀδείᾳ τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης.

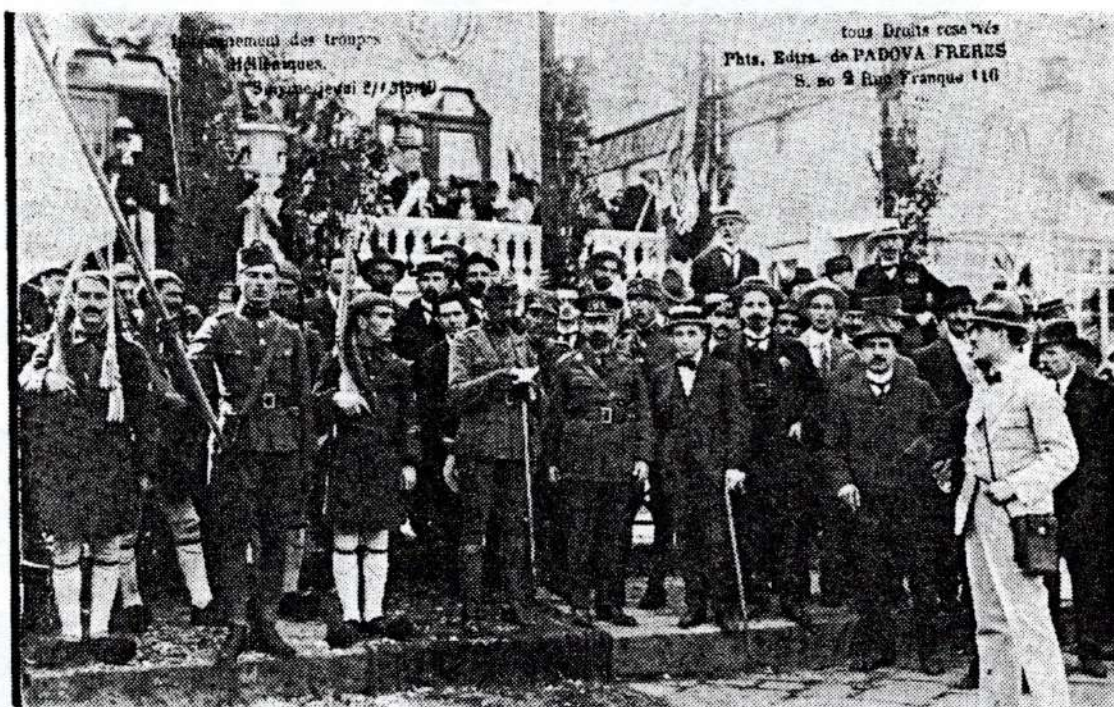
2. Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ. Ἔκδοσις 1957 «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰς τὴν Σμύρνην», σελ. 43 § 27.

3. Ἐνθ' ἀν., σελ. 32 - 33 § 24 καὶ Ξενοφ. Στρατηγού, Ἡ Ἑλλὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, σελ. 49 («Ἡ ἐντολὴ καταλήψεως ἐδόθη εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐν τῷ συνόλῳ των τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὅρων τῆς Εἰρήνης»). Ἐπίσης «Ἦτο ὁμως μᾶλλον ἀντίδρασις εἰς Ἰταλικά σχέδια καταλήψεως τῆς Μικρᾷ Ἀσίας».

I Μεραρχία (Λαρίσης).
1/38 Συνταγμα Εὐζώνων

νὰ ἐτοιμασθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης εἰς τὴν Ἑλλάδα «ἐν-
τολῆς» μία Μεραρχία Στρατοῦ.

Πράγματι, τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1919 ἡ ἐτοιμασθεῖσα 1ῃ Ἑλλη-
νική Μεραρχία (Λαρίσης) ὑπὸ τὸν Συνταγματάρχην Νικ. Ζαφειρίου,
ἐπεβιβάσθη εἰς τὰς Ἐλευθεράς (Μακεδονίας) ἐπὶ 18 ἀτμοπλοίων καὶ
ὑπὸ τὴν συνοδείαν 5 ἑλληνικῶν καὶ 3 ἀγγλικῶν ἀντιτορπιλικῶν
ἐπλευσεν εἰς Σμύρνην, ὅπου καὶ ἀπεβιβάσθη τὴν 2αν Μαΐου 1919.
Πρῶτον ἀπεβιβάσθη τὸ 1/38 Σύνταγμα Εὐζώνων ὑπὸ τὸν ἀντισυν-
ταγματάρχην Δ. Σταυριανόπουλον.

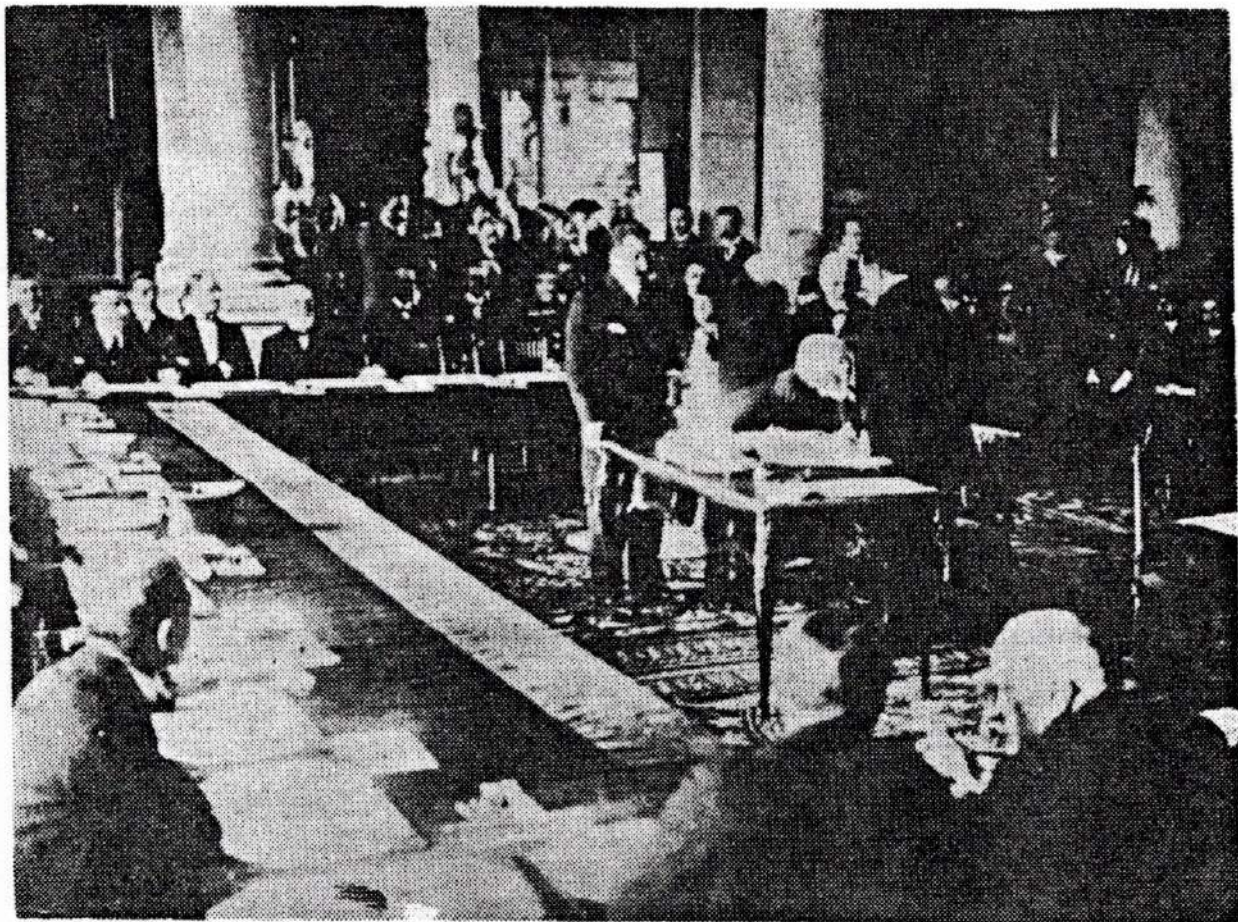

Εἰκὼν 1. Ὁ πρῶτος ὕπατος ἀρμοστής τῆς Ἑλλάδος ἐν Σμύρνῃ Ἡλ. Μαυρου-
δῆς, πλοίαρχος Β.Ν. μετὰ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ 1/38 Συντάγματος Εὐζώνων Δ.
Σταυριανοπούλου καὶ προκρίτων τῆς Σμύρνης, παρακολουθοῦντες τὴν ἀπόβασιν
τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων.

Τὴν 8ην Μαΐου 1919 ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ διορισθεὶς
Ὑπατος Ἀρμοστής τῆς Ἑλλάδος ἐν Σμύρνῃ Ἀριστείδης Στεργιάδης.
Οὗτος, ἀρχικῶς, εἶχε τὸν τίτλον τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Ἀρχη-
γοῦ τοῦ Στρατοῦ Κατοχῆς· κατ' οὐσίαν ὅμως ἦτο ἐκπρόσωπος τῆς
Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀρμόδιος διὰ πᾶν ζήτημα πλὴν
τῶν καθαρῶς στρατιωτικῶν¹.

1. Γεν. Ἐπιτ. Στρατοῦ. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ. Ἔκδ. 1957 «Ὁ Ἑλ-
λην. Στρατὸς εἰς τὴν Σμύρνην», σελ. 79 § 57.

Ἀρχικῶς, ἡ Ἑλληνικὴ Κατοχὴ περιορίσθη εἰς τὴν Σμύρνην καὶ ἕως εἰς τὰ περίχωρά της (Γραμμὴ : Κορδελιό - Μπουρνόβα - Μπουτζᾶ - Τσιμόβασι) ¹. Μέχρι δὲ τῆς 19ης Μαΐου κατελήφθησαν διαδοχικῶς : Νυμφαῖον καὶ Τούρμπαλη (6/5), Μαινεμένη (9/5), Μαγνησία (12/5), Ἀϊδίνιον (14/5), Κασαμπᾶ - Θεῖρα - Κυδωνίαι (16/5) καὶ Ὁδεμήσιον (19/5). Καὶ ὅταν τμήματα Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἐπροχώρησαν καὶ κατέλαβον τὸ Ἀξάριον καὶ τὸ Ἀχμετλή ἐπενέβη ὁ ἐν Σμύρνῃ

Εἰκὼν 2. Ὁ Ε. Βενιζέλος ὑπογράφων τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν.

Ἄγγλος Ναύαρχος καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Στρατηγεῖον διέταξε νὰ τὰ ἐκκενώσουν (27 - 28 Μαΐου 1919) ².

Βραδύτερον, καὶ ὑπὸ ἀτομικὴν εὐθύνην τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ Σμύρνης Στεργιάδη, τόσον ἔναντι τῶν Συμμάχων ὅσον καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ Κατοχὴ ἐπεξετάθη Νοτιοανατολικῶς μέχρι Ἀϊδινίου - Ναζλῆ, Ἀνατολικῶς καὶ Βορρειοανατολικῶς μέχρι Μα-

1. Γ.Ε.Σ. Διεύθυνσις ἱστορίας Στρατοῦ, σελ. 46 - 47 § 29, σελ. 49 § 32, σελ. 78 § 59. Ὅρα τηλεγράφημα 30/4/1919 Ἐλευθερίου Βενιζέλου πρὸς Στρατηγὸν Λεωνίδαν Παρασκευόπουλον.

2. Ἐνθ' ἂν., σελ. 98 § 74 καὶ σελ. 46 § 29.

γνησίας - Κασαμπά και πρὸς Βορράν μέχρι Κυδωνιῶν - Περγάμου ¹.

Κατὰ τὰ τέλη Φεβρουαρίου - ἀρχὰς Μαρτίου 1920 συνήλθεν εἰς Λονδῖνον ἡ διάσκεψις τῆς Εἰρήνης. Ἐκεῖ, τῇ ἐπιμονῇ τῶν Ἀγγλῶν, ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις ὀριστικῆς πλέον παραμονῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Σμύρνῃ. Τότε ἠτόνισαν αἱ ἀπαγορεύσεις τοῦ Ἀνωτάτου Συμμαχικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπετράπη ἡ ἐπέκτασις τῶν ὁρίων τοῦ ἐδαφικοῦ χώρου, τὸν ὁποῖον θὰ κατελάμβανεν ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός. Οὕτω διὰ προελάσεως κατελήφθησαν :

Τὸ Ἀξάριον τὴν 9.6.1920, Σαλιχλῆ - Σόμα - Ντερέκιοϊ - Μεντε-
χώριον 10.6.1920, Φιλαδέλφεια 11.6.1920 ².

Εἰς τὰς 18.6.1920 κατελήφθη τὸ Μπαλούκεσερ καὶ εἰς τὴν Πάνορμον ἀπεβιβάσθησαν δυνάμεις ἑλληνικοῦ Στρατοῦ προερχόμεναι ἐκ Θράκης.

Εἰς τὰς 27.6.1920 κατελήφθη ἡ Προῦσα.

Τέλος εἰς τὰς 28.7/10.8.1920 ὑπεγράφη ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν.

Διαχωρισμός - Κατάταξις ὕλης.

Πρὸς εὐχερεστέραν μελέτην τῶν χρησιμοποιηθέντων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ὑπὸ τῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς Ἑλληνικῆς Κατοχῆς (1919 - 1922) ποικίλων ταχυδρομικῶν σημάτων καὶ ἐνδείξεων, ἀδιάφορον στρατιωτικῶν ἢ πολιτικῶν, ὡς καὶ γραμματοσήμων, ἐκρίθη καλύτερον νὰ διαχωρισθοῦν ὡς κάτωθι :

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφάλαιον Α'. Τὰ ἑλληνικὰ προσωρινὰ σήμαντρα

- » Β'. Τὰ γραμματόσημα μὲ τὴν ἐπισήμανσιν Ε. Τ. ΣΜΥΡΝΗ
- » Γ'. Τὰ ἑλληνικὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ αἱ σφραγίδες τῶν

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον Α'. Αἱ ἐνδείξεις τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς Λογοκρισίας

- » Β'. Τὸ ἀεροπορικὸν στρατιωτικὸν ταχυδρομεῖον
- » Γ'. Τὸ τουρκικὸν ταχυδρομεῖον (1919 - 1922)

1. Ξενοφ. Στρατηγού, Ἡ Ἑλλάς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, σελ. 52.

2. Ἐνθ' ἀν., σελ. 118.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΣΗΜΑΝΤΡΑ

1ος Τύπος

Σχέδιον Νο 1

Ἔχει ἤδη μνημονευθῆ ὅτι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Ἀνακωχῆς μεταξὺ Συμμάχων καὶ Τουρκίας (Κάστρον - Λήμνου 17/30 Ὀκτ. 1918) κατέπλευσε καὶ παρέμεινεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σμύρνης καὶ τὸ ἐλληνικὸν ἀντιτορπιλικὸν «ΛΕΩΝ».

Ἀσχέτως ὅμως τῆς ὑπογραφείσης Ἀνακωχῆς καὶ τῆς παραμονῆς εἰς τὸν λιμένα τῆς Σμύρνης τῶν Συμμαχικῶν πολεμικῶν πλοίων καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀντιτορπιλικοῦ «ΛΕΩΝ», αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία, ἡ ὁποία μᾶς ἐνδιαφέρει ἐν προκειμένῳ, ἐξηκολούθουν νὰ λειτουργοῦν κανονικῶς καὶ ἐλευθέρως. Ἡ τελευταία μάλιστα ἐξηκολούθησε λειτουργοῦσα ὅχι μόνον μετὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων, ἀλλὰ, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον, καὶ ἐπὶ ἀρκετὰ μακρὸν ἀκόμη χρονικὸν διάστημα μετὰ τὴν ἐλληνικὴν κατοχὴν τῆς Σμύρνης (μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν).

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχεν ἀποκατασταθῇ τακτικὴ ταχυδρομικὴ ἀναπόκρισις μεταξὺ Τουρκίας - Ἑλλάδος καὶ διὰ τοῦ τουρκικοῦ ταχυδρομείου ἐσημειοῦντο καθυστερήσεις, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι Σμύρνης παρέδιδον τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀλληλογραφίαν των εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον Σμύρνης. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη, διὰ τοῦ περιπο-

λοῦντος μεταξύ τῶν Αἰολικῶν καὶ Ἰωνικῶν ἀκτῶν καὶ τῶν νήσων Λήμνου - Μυτιλήνης - Χίου θαλασσίῳ χώρῳ, τορπιλλοβόλου «Θύελλα» μετεφέρετο εἰς Χίον καὶ ἐκεῖθεν διεβιβάζετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐπὶ τῶν οὕτω μεταφερομένων ἐπιστολῶν ἐπετίθετο ἢ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου εἰκονιζομένη σφραγὶς - ἐνδειξις «ΣΜΥΡΝΗΣ | ΑΤΕΛΕΣ» διαστάσεων 4,5×2,4 ἐκ. (σχέδιον Νο 1).

Τ' ἀνωτέρω ἐσταχυολογήθησαν ἀπὸ πληροφορίας παλαιῶν Σμυρναίων (ὕδρονόμος λιμένος Σμύρνης Νικολ. Κατούδης). Δυστυχῶς οὐδεμίαν ἐπίσημον ἢ ἄλλως πῶς ὑπεύθυνον ἐπιβεβαιωτικὴν μαρτυρίαν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν. Πολλῷ μᾶλλον δὲν ἐπετύχομεν νὰ ἐξακριβώσωμεν, ἐὰν ἡ σφραγὶς - ἐνδειξις αὕτη ἐπετίθετο κατὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἀλληλογραφίας ἐκ Σμύρνης, μὲ τὴν ἔννοιαν : (Ταχυδρομεῖον ;) ΣΜΥΡΝΗΣ — (διαβιβάζεται;) ΑΤΕΛΕΣ ἢ κατὰ τὴν ἄφιξιν εἰς Χίον μὲ τὴν ἔννοιαν : (ταχυδρομεῖον ἐκ ;) ΣΜΥΡΝΗΣ — (ἐλήφθη ἢ γίνεται δεκτόν;) ΑΤΕΛΕΣ.

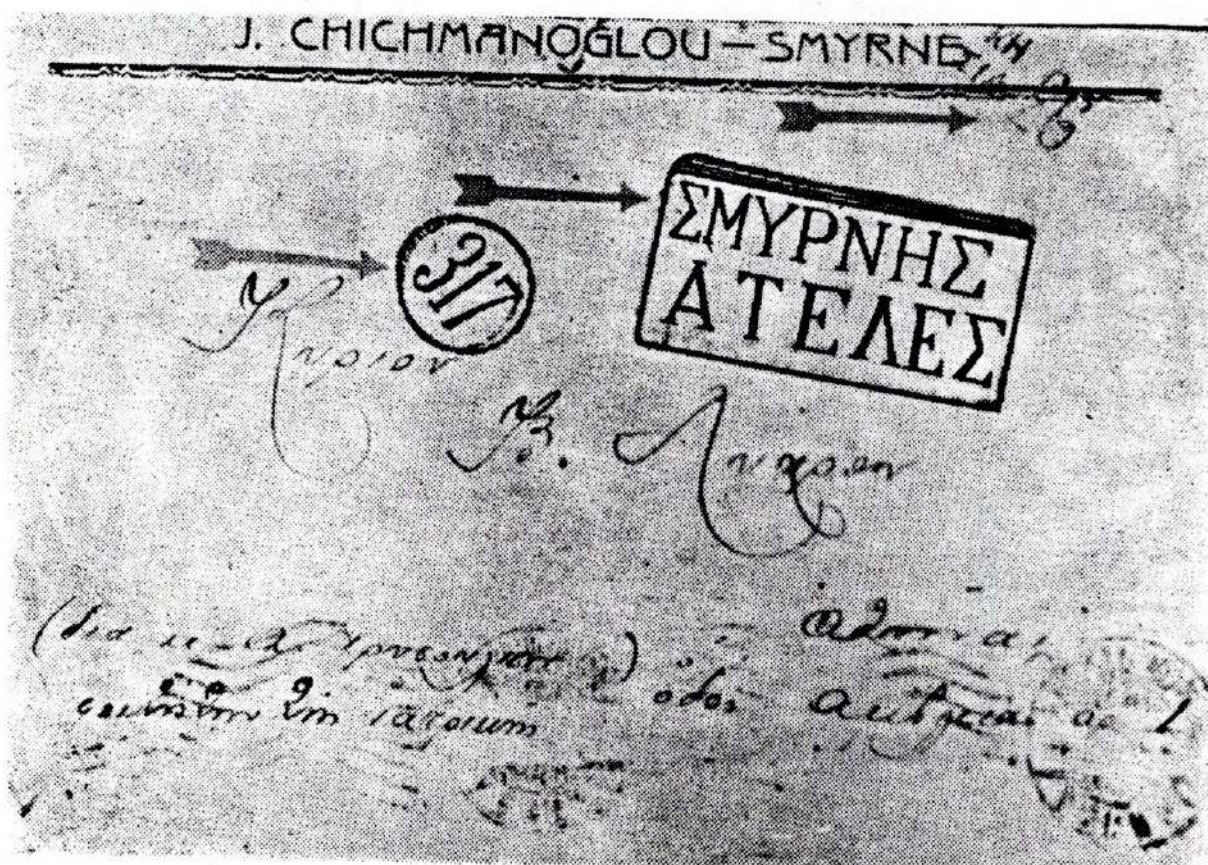
Ὑφίστανται μόνον αἱ ἀκόλουθοι δύο σοβαραὶ ἐνδείξεις : 1ον. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἐλληνικῆς ταχυδρομικῆς ὕρηρεσίας ἐν Σμύρνῃ (Μάϊος 1919) καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως τακτικῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων (20.6.1919) καὶ χρησιμοποίησεως γραμματοσήμων Ἑλλάδος, ἐχρησιμοποιήθη εὐρέως ἐνδεικτικὴ σφραγὶς καὶ πάλιν μὲ τὴν λέξιν «ΑΤΕΛΕΣ» τύπου 2 (δρα εἰκόνας 4 καὶ 6) καὶ 2ον. Ἐπὶ τοῦ εἰκονιζομένου φακέλλου (εἰκὼν 3) προοριζομένου δι' Ἀθήνας ἔχει ἐναποτεθῇ ἡ στρογγύλη σφραγὶς λογοκριτοῦ ὑπ' ἀριθ. 317. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ ἰδίᾳ καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν 317 σφραγὶς ὑφίσταται καὶ ἐπὶ ἄλλου φακέλλου (εἰκὼν 4) προοριζομένου διὰ Μυτιλήνης.

Δοθέντος ὅτι δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ ὑφίσταντο ἡριθμημέναι ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν (317) δύο σφραγίδες λογοκριτοῦ καὶ νὰ συνέπεσε νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς δύο διαφόρους τόπους ἀφίξεως τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἀποστολῆς φακέλλων (Ἀθῆναι - Μυτιλήνη καὶ Σμύρνη) συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι αὗται ἔχουν ἐναποτεθῇ εἰς τὸν τόπον ἀποστολῆς (Σμύρνην). Κατόπιν τούτου φρονοῦμεν ὅτι μαζὶ μὲ τὴν σφραγίδα - ἐνδειξιν τοῦ λογοκριτοῦ (317) ἐπετίθετο κατὰ τὴν ἀποστολὴν ἐκ Σμύρνης καὶ ἡ εἰκονιζομένη ἐπὶ τοῦ φακέλλου τῆς εἰκόνης 3 σφραγὶς - ἐνδειξις τύπου 1 (ΣΜΥΡΝΗΣ | ΑΤΕΛΕΣ) ὅπως μεταγενεστέρως ἐπετίθετο ἀναμφισβητήτως ἡ σφραγὶς - ἐνδειξις τύπου 2 (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡ. ΥΠΗΡΕΣΙΑ | ΕΝ | ΣΜΥΡΝΗ | ΑΤΕΛΕΣ) πρὸς διευκόλυνσιν

τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου ἀφίξεως τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἀποφυγὴν ἐπικολλήσεως εἰσπρακτέων γραμματοσήμων.

Παραθέτομεν κατωτέρω φωτογραφίαν καὶ περιγραφὴν φακέλλου μὲ τὴν ἐν λόγῳ σφραγίδα ἔνδειξιν τύπου 1 (εἰκὼν 3)¹.

Φάκελλος ἐκ Σμύρνης εἰς Ἀθήνας. Εἰς τὴν ἐπάνω πλευράν του ὅπου καὶ τὸ ἀνοιγμα, φέρει εὐκρινῶς τμήμα τῆς γνωστῆς ἐλληνικῆς ἔνδειξεως λογοκρισίας ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ 26 (ὄρα σχέδιον

Εἰκὼν 3.

Νο 9). Ἀσφαλῶς εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ φακέλλου εἶχεν ἐπικολληθῇ ταινία κλεισίματος τοῦ ὑπὸ τῆς λογοκρισίας γενομένου ἀνοίγματος ἣτις ἀπεκόπη κατὰ τὴν ἀποσφράγισιν τῆς ἐπιστολῆς ὑπὸ τοῦ παραλήπτου της. Τοῦτο συμπεραίνεται μετὰ βεβαιότητος δοθέντος ὅτι ἡ αὐτὴ σφραγίς - ἔνδειξις λογοκρισίας συναντᾶται καὶ ἐπὶ ἄλλων φακέλ-

1. Ὁ Συνταγματάρχης C. Deloste διὰ τῆς ἀπὸ 24/12/1968 ἐπιστολῆς του ἐγνώρισεν εἰς τὸν γράφοντα ὅτι καὶ εἰς τὴν συλλογὴν του ὑπάρχει φάκελλος μὲ τὴν αὐτὴν σφραγίδα - ἔνδειξιν ΣΜΥΡΝΗΣ - ΑΤΕΛΕΣ μὲ διαβατικὴν σφραγίδα Χίου 21.3.1919 καὶ σφραγίδα ἀφίξεως Σάμου 23.3.1919, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς τὸν πρόδρομον τῶν σφραγίδων τῆς Μικρᾷ Ἀσίας (1919 - 1922). (Ce qui me semble etre le precurseur des tous ces cachets de franchise).

λων αποστολής Σμύρνης διατηρούντων ανέπαφον τὴν ταινίαν κλεισίματος τοῦ ἀνοίγματος τῆς Λογοκρισίας (ὄρα εἰκόνα 4).

Ἐπίσης φέρει στρογγύλην σφραγίδα διαμέτρου 17 χ/μ. μετὸν ἀριθμὸν 317. Τέλος τὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου εἰκονιζομένην ὀρθογώνιον παραλληλόγραμμον σφραγίδα - ἐνδειξιν εἰς δύο σειράς, διαστάσεων $0,45 \times 0,24$ ἐκ.

Εἰς τὴν ὀπισθίαν του πλευρὰν ὁ φάκελλος φέρει διαβατικὴν σφραγίδα «ΧΙΟΣ 31.1.1919» προσέτι δὲ ἐμπρὸς καὶ πίσω τὴν ἀτέρμονα σφραγίδα ἀφίξεως Ἀθηνῶν 4.2.1919.

Ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρω περιγραφομένου φακέλλου ὑπάρχει ἐπιστολὴ μετὲ ἡμερομηνίαν 27.1.1919.

Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς δὲ ἔχει ἐναποτεθῇ ἡ ἰδίᾳ σφραγὶς ὑπ' ἀριθ. 317 ἢ ὑπάρχουσα καὶ ἐπὶ τοῦ φακέλλου. Προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἀσκήσαντος τὴν λογοκρισίαν ὑπαλλήλου.

2ος Τύπος

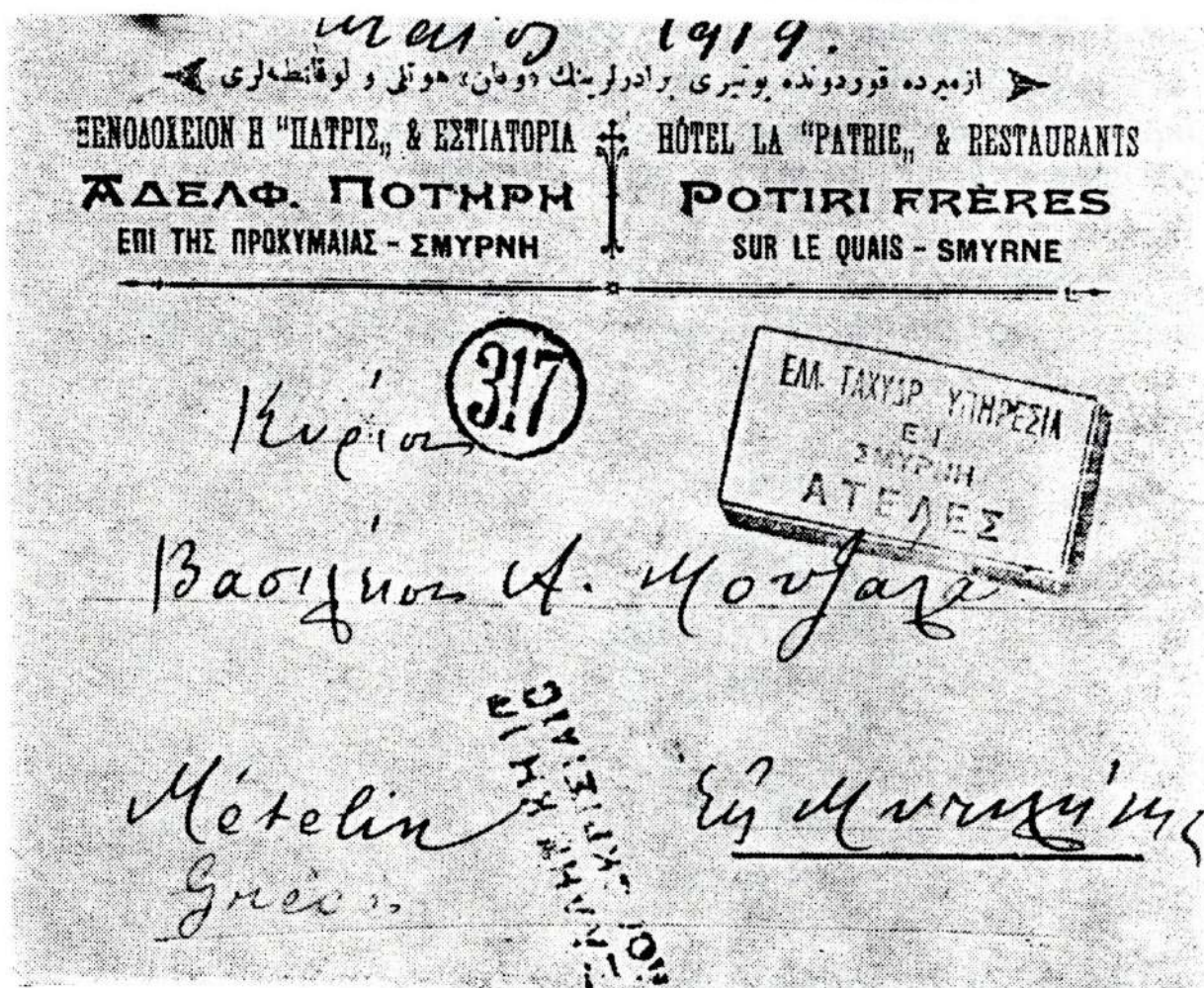
Σχέδιον Νο 2

Ἡ Σμύρνη, ὅπως εἶναι γνωστόν, κατελήφθη ὑπὸ τῆς 1ης Μεραρχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ τὴν 2αν Μαΐου 1919.

Ἑλληνικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐλειτουργήσεν ἐν Σμύρνῃ σχεδὸν ἀμέσως καὶ ὅπωςδῆποτε, τὸ ἀργότερον, ἐντὸς τοῦ δευτέρου δεκαημέρου τοῦ μηνὸς Μαΐου 1919. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ ὑπαρχούσας σφραγίδας ἀφίξεως τοῦ ταχυδρομείου Μυτιλήνης μετὲ ἡμερομηνίας 15 καὶ 18 Μαΐου 1919 καὶ σφραγίδα ἀφίξεως τοῦ ταχυδρομείου Ἀθηνῶν μετὲ ἡμερομηνίαν 21.5.1919 ἐπὶ φακέλλων τῆς συλλογῆς τοῦ γράφοντος, φερόντων τὴν προσωρινὴν σφραγίδα - ἐνδειξιν τύπου 2, ἀποστολῆς Σμύρνης.

Ἡ ὑπηρεσία αὕτη συσταθεῖσα ἀσφαλῶς πρωτοβουλία τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν τῶν πολιτῶν, εἶχε προσωρινὸν χαρακτῆρα. Ἐλειτουργεῖ χωρὶς νὰ

χρησιμοποίη ἡ γραμματόσημα, ὅπως ἄλλωστε ἐμφαίνεται ἀπὸ τὴν ἐπὶ τῆς σφραγίδος ἐνδειξιν «ΑΤΕΛΕΣ». Κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα διετηρήθη ἐν ὑπηρεσίᾳ μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν κανονικῶν ταχυδρομικῶν ἀρχῶν (20.6.1919), ὁπότε καὶ θὰ πρέπη νὰ διεχωρίσθωσαν αἱ ἀρμοδιότητες τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν.

Εἰκὼν 4.

Τὸ χρῶμα τῶν σφραγίδων - ἐνδειξεων τούτων, ἐκ τῶν ὧν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας, εἶναι φαιόν. Εἰς τὴν συλλογὴν ὅμως τοῦ γράφοντος ὑφίσταται τοιαύτη καὶ χρώματος ἐρυθροῦ. Εἶναι ἐπιτεθειμένη ἐπὶ φακέλλου ἀποστολῆς Σμύρνης καὶ προορισμοῦ Ἀλεξανδρείας Αἰγύπτου. Εἶναι προφανὲς ὅτι σφραγὶς - ἐνδειξις χρώματος ἐρυθροῦ ἐχρησιμοποιεῖτο δι' ἐπιστολὰς προοριζομένας διὰ τὸ ἐξωτερικὸν (ὄρα εἰκόνα Νο 9).

Παραθέτομεν ἄνωτέρω φωτογραφίαν καὶ περιγραφὴν φακέλλου
 μὲ τὴν ἐν λόγῳ σφραγίδα - ἔνδειξιν τύπου 2 (εἰκὼν Νο 4).

Φάκελλος ἐκ Σμύρνης εἰς Μυτιλήνην. Εἰς τὴν κάτω πλευρὰν του, ὅπου καὶ τὸ ἄνοιγμα, φέρει τὴν ἑλληνογαλικὴν ταινίαν κλεισίματος τῆς λογοκρισίας : ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ | CENSURE HELLENIQUE (ὄρα ταινίας - σφραγίδας - ἐνδείξεις λογοκρισίας Σμύρνης τύπου σχεδίου 6). Ἐπίσης φέρει τὴν σφραγίδα τῆς γνωστῆς ἑλληνικῆς ἐνδείξεως λογοκρισίας ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ 16 (ὄρα σχέδιον 9) καὶ τὴν στρογγύλην σφραγίδα μὲ τὸν ἀριθμὸν 317. Τέλος τὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιγραφῆς τοῦ τύπου 2 εἰκονιζομένην ὀρθογώνιον παραλληλόγραμμον σφραγίδα - ἐνδειξιν εἰς τέσσαρας σειράς : ΕΛΛ. ΤΑΧΥΔΡ. ΥΠΗΡΕΣΙΑ | EN | ΣΜΥΡΝΗ | ΑΤΕΛΕΣ διαστάσεων $0,47 \times 0,25$.

Εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν τοῦ φακέλλου ὑπάρχει ἡ σφραγὶς ἀφίξεως τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου Μυτιλήνης μὲ ἡμερομηνίαν 15.5.1919.

3ος Τύπος

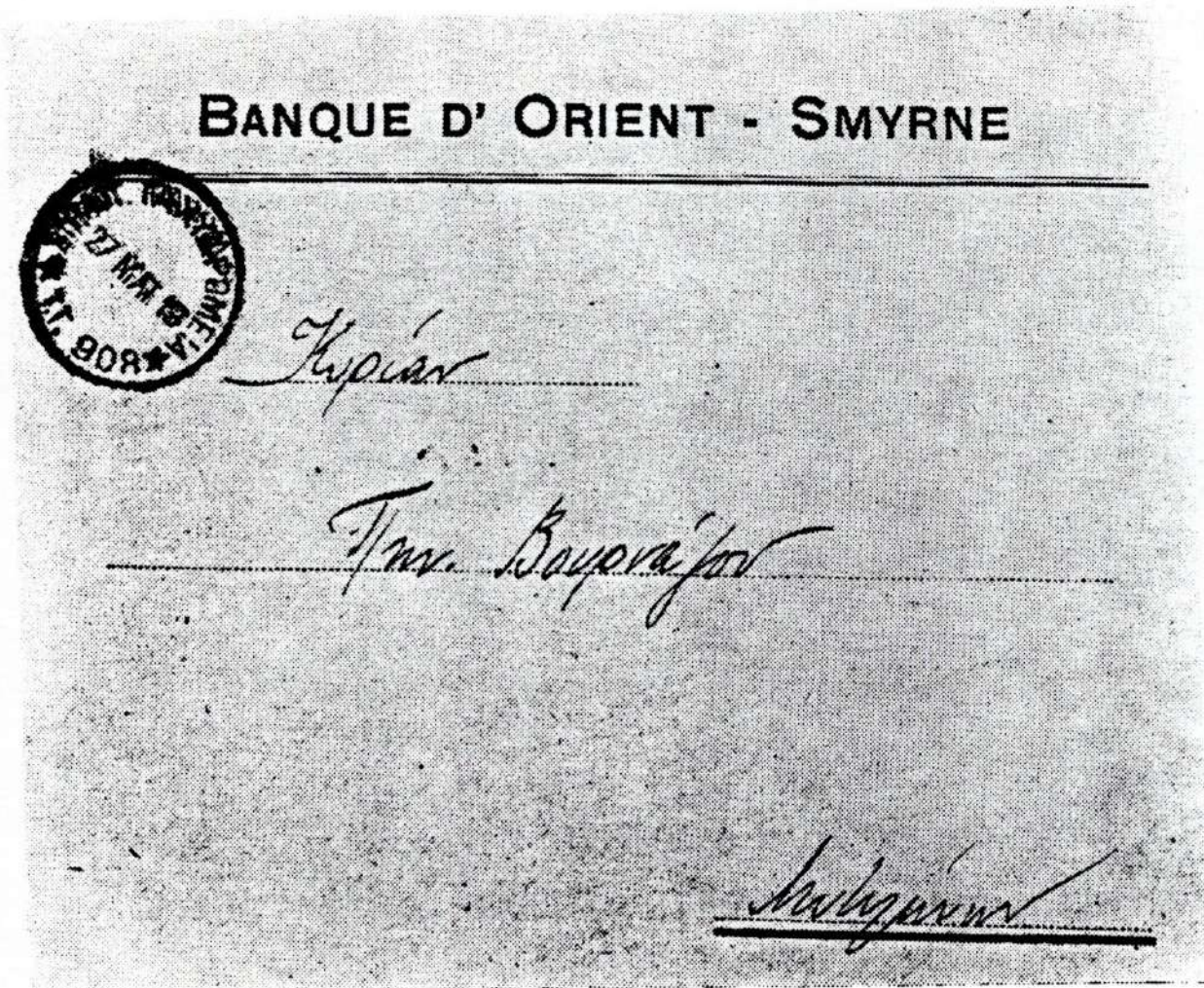
Σχέδιον Νο 3

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἀνήκει ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Στρατιωτικῶν Ταχυδρομικῶν σημάτων, ὅπως ἄλλωστε καὶ τὸ ἀναγράφει. Πλὴν τούτου εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Στρατ. Ταχ. Τομεὺς 908 ἐξυπηρετεῖ τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν τῆς καταλαβούσης τὴν Σμύρνην Ἰῆς Μεραρχίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Βεβαίως ἡ ταξινόμησις καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς ἐνὸς ταχυδρομικοῦ σήματος ὡς «Στρατιωτικοῦ» εἶναι αὐταπόδεικτος καὶ ἀδιαφιλονίκητος λόγῳ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀναγεγραμμένων. Ἐπίσης ἐφ' ὅσον συναντᾶται ἐπὶ φακέλλου ἀποστολῆς στρατιωτικῆς ὑφῆς (Ὑπηρεσίας - Μονάδος - Ἀξιωματικοῦ - Ὀπλίτου) ἢ ἔστω ἔχει ἐναποτεθῇ ἐπὶ ἐπιστολῆς ἰδιώτου ἀπευθυνομένης ὁμως πρὸς παραλήπτην δικαιοῦμενον ταχυδρομικῆς ἀτελείας λόγῳ

στρατιωτικῆς ιδιότητος, ὅποτε ἡ ταχυδρομικὴ σφραγὶς τοῦ Στρατ. Ταχ. Τομέως ἀντικαθιστᾷ ἢ μᾶλλον δικαιολογεῖ τὴν ἔλλειψιν ταχυδρομικοῦ τέλους.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ εἰκονιζομένου κατωτέρω φακέλλου (εἰκὼν 5) εὗρισκόμεθα πρὸ καθαρῶς ἐμπορικῆς ἐπιστολῆς. Διότι

Εἰκὼν 5.

ἔχομεν ἀποστολέα Τράπεζαν καὶ παραλήπτην Κυρίαν, ἀποκλειομένης οἰασδήποτε στρατιωτικῆς ιδιότητος ἀμφοτέρων.

Κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐπὶ τοῦ φακέλλου τούτου ἐπιτεθειμένη σφραγὶς τοῦ Στρατιωτικοῦ Ταχυδρομείου τοῦ T.T. 908, παρὰ τὴν ἀναμφισβήτητον, ὡς ἤδη ἐγράφη, στρατιωτικὴν ιδιότητά της, ὀρθῶς καὶ δεδικοιολογημένως δύναται καὶ πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὡς προσωρινὸν πολιτικὸν ταχυδρομικὸν σήμαντρον. Διότι τὸ ἐχρησιμοποίησαν, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν, συνεργασθεῖσαι, αἱ ἐλληνικαὶ στρατιωτικαὶ

καὶ πολιτικαὶ ταχυδρομικαὶ ὑπηρεσίαι, ἀμέσως μετὰ τὴν κατοχὴν τῆς Σμύρνης καὶ πρὸ τῆς ἀποστολῆς ἐκ τοῦ κέντρου (Ἀθηνῶν) γραμματοσήμων καὶ κανονικῶν ταχυδρομικῶν σφραγίδων - σημάτων.

Ἀπόδειξις δὲ τῆς στενῆς συνεργασίας τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν, εἰς τὸν τομέα ἐξυπηρετήσεως τῶν πολιτῶν εἶναι ἕτερος εἰκονιζόμενος κατωτέρω φάκελλος (εἰκὼν 6) ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει ἐναποτεθῇ τόσον ἡ προσωρινὴ πολιτικὴ

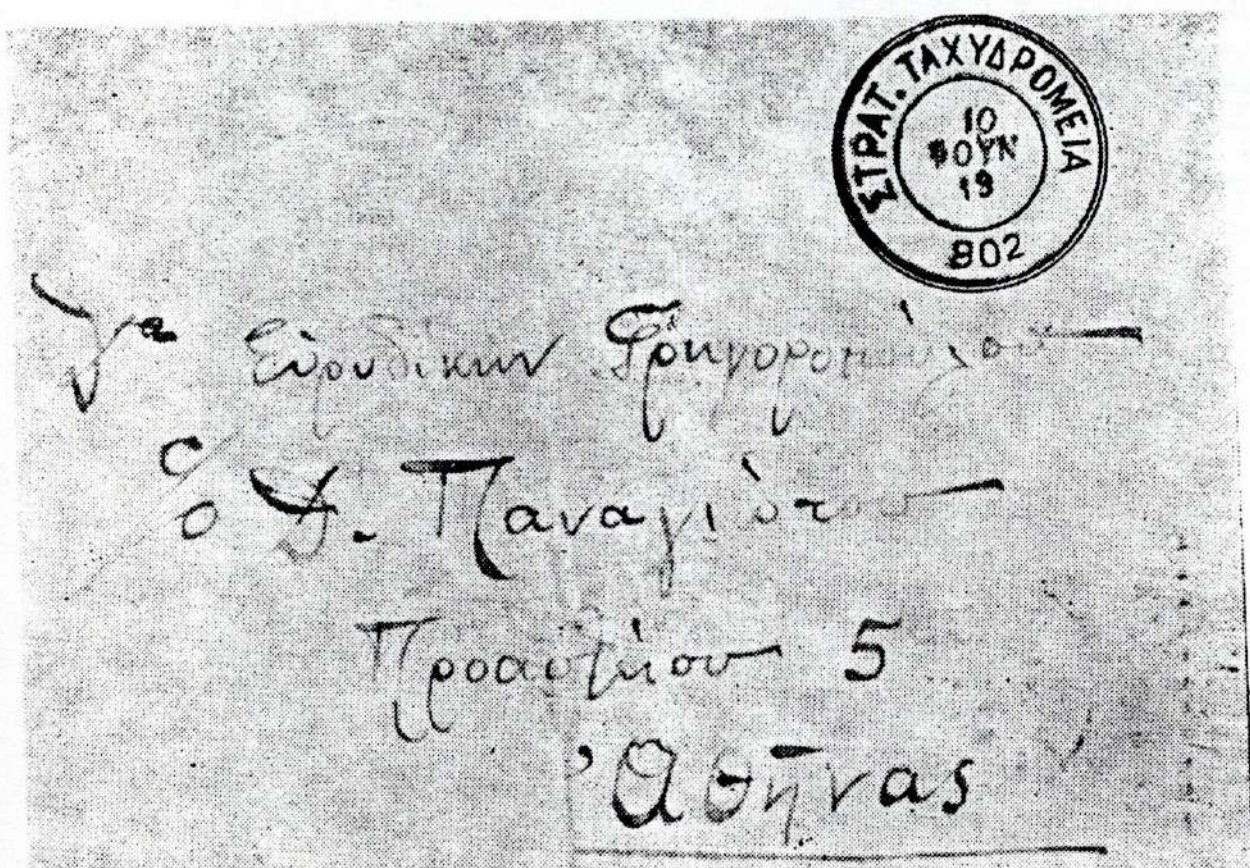
Εἰκὼν 6.

σφραγὶς - ἔνδειξις τύπου 2 (ΕΛΛ. ΤΑΧΥΔΡ. ΥΠΗΡΕΣΙΑ | ΕΝ | ΣΜΥΡΝΗ | ΑΤΕΛΕΣ) ὅσον καὶ ἡ στρατιωτικὴ σφραγὶς (προσωρινὸς πολιτικὸς τύπος 3) τοῦ Ταχ. Τομέως 908 παρ' ὅλον ὅτι καὶ πάλιν πρόκειται περὶ ἰδιωτικῆς ἐπιστολῆς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει τὸ σαφὲς συμπέρασμα ὅτι ἐν καθαρῶς στρατιωτικὸν ταχυδρομικὸν σήμαντρον (Σ.Τ.Τ.) δικαιολογημένως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς προσωρινὴ πολιτικὴ ταχυδρομικὴ σφραγὶς, ἐφ' ὅσον ἔχει χρησιμοποιοθῇ ἐπὶ ἐπιστολῆς τῆς ὁποίας, σαφῶς, οὔτε ὁ ἀποστολεὺς οὔτε ὁ παραλήπτης ἔχουν στρατιωτικὴν ιδιότητα ὁπότε καὶ μόνον θὰ ἦτο δικαιολογημένη μία ταχυδρομικὴ ἀτέλεια.

Ὀλίγον βραδύτερον (20 Μαΐου 1919) ἀφίχθη καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Σμύρνην ἡ Μονὰς τῆς Ὑπηρεσίας Βάσεως Σμύρνης με Τ.Τ. 902.

Ἀλλ' ὁ Ταχυδρομικὸς Τομεὺς 902 δὲν φαίνεται νὰ ἀντικατέστησεν ἐν Σμύρνῃ, τοῦλάχιστον ὁλοσχερῶς, τὸν Τ.Τ. 908 εἰς τὴν συνεργασίαν με τὴν πολιτικὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ στρατιωτικοῦ ταχυδρομικοῦ σημάντρου τοῦ Τ.Τ. 908 (27.5.1919) τὸ ὁποῖον

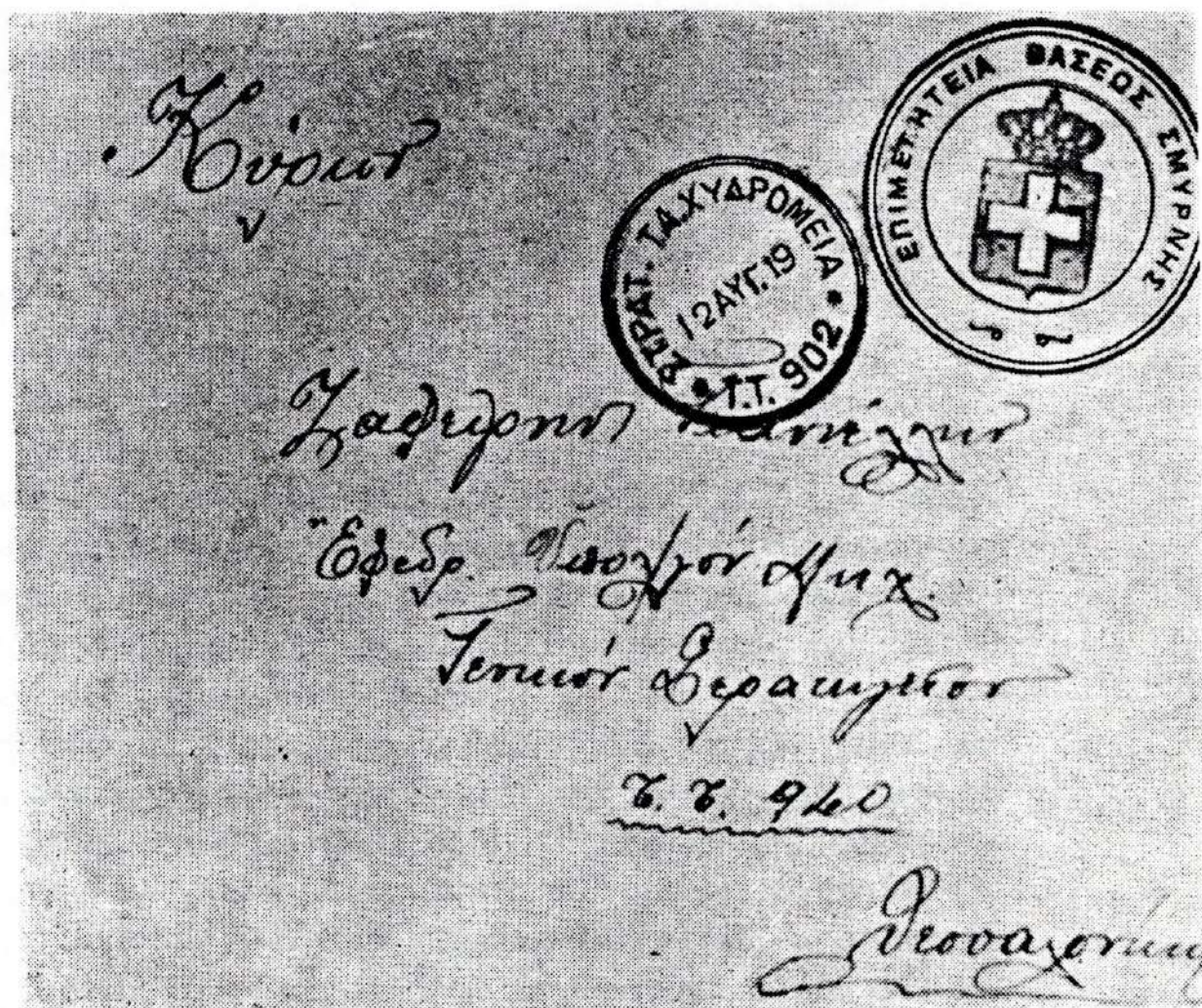
Εἰκὼν 7 (Στρατ. Ταχυδρομεῖα 902) τύπος Α'.

φέρει ἢ εἰς τὴν εἰκόνα 5 εἰκονιζομένη ἰδιωτικὴ ἐπιστολή, ἡ ὁποία διεκινήθη ἐκ Σμύρνης πρὸς Μυτιλήνην με μόνην τὴν σφραγίδα τοῦ Σ.Τ.Τ. 908. Ἀλλωστε διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐχαρακτηρίσαμεν τὴν σφραγίδα ταύτην ὡς προσωρινὸν πολιτικὸν ταχυδρομικὸν σημάντρον.

Εἶναι πιθανὸν ἡ ὁλοσχερὴς ἀντικατάστασις νὰ ἐπραγματοποιήθῃ ἀργότερον, ὅταν ἡ 1η Μεραρχία (καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ὁ Σ.Τ.Τ. 908) προήλασε πρὸς Νότον (Ἀϊδίνιον).

Παραθέτομεν ἀνωτέρω φωτογραφίαν ἰδιωτικοῦ φακέλλου (εἰκὼν 7) διακινηθέντος με μόνην τὴν σφραγίδα «Στρατ. Ταχυδρομεῖα 902» ἀλλ' ἡμερομηνίαν 10.6.1919.

Ἐπίσης παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ καὶ ἕτερον φάκελλον (εἰκὼν 8) καθαρᾶς πλέον στρατιωτικῆς ὑφῆς, μὲ τὴν σφραγίδα τόσον τῶν

Εἰκὼν 8 (Στρατ. Ταχυδρομεῖα 902) τύπος Β'.

Στρατ. Ταχυδρομείων Τ.Τ. 902 ὅσον καὶ τῆς ἐπιμελητείας Βάσεως Σμύρνης καὶ ἡμερομηνίαν 10.8.1919.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΙΝ Ε. Τ. ΣΜΥΡΝΗ

Διὰ δημοσιευθείσης μελέτης του εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 16-29 (1925-1927) τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Φιλοτέλεια», ὁ τέως πρόεδρος τῆς Ε.Φ.Ο. καὶ τῆς Ε.Φ.Ε. κύριος Ἀθανάσιος Ζερβόπουλος περιέσωσε τὸ

ἱστορικὸν τῆς ἐπισημάνσεως μικρᾶς ποσότητος (ἀγνώστου τότε ἀκριβῶς) ἑλληνικῶν γραμματοσήμων μετὰ τὸ ἐπισήμασμα ^{E.T.} ΣΜΥΡΝΗ

Ἡ λίαν ἐνδιαφέρουσα ἐκείνη μελέτη συνεπληρώθη μετὰ 17 ἔτη, διὰ νεωτέρου δημοσιεύματος, εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 25-26/1944 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Γραμματόσημον» ἑτέρου τέως προέδρου τῆς Ε.Φ.Ο. τοῦ κυρίου Ἀνδρέα Ψαρᾶ. Ὁ κύριος Ἀνδρέας Ψαρᾶς εἶχεν ἀνεύρει, εἰς ἐπίσημον ἀρχεῖον, στοιχεῖα περὶ τῆς ἀκριβοῦς κατὰ κλάσιν ποσότητος τῶν ἐπισημανθέντων τότε γραμματοσήμων, ἔχοντα ὡς ἀκολουθῶς :

80 μονόλεπτα	100 δεκάλεπτα
50 δίλεπτα	100 εἰκοσάλεπτα
50 τρίλεπτα	100 εἰκοσιπεντάλεπτα

Ἄπαντα μετὰ τὴν γνωστὴν ἐπισήμανσιν τοῦ 1917 Ε.Τ. καὶ Στέμμα.

Ἐπίσης 100 δεκαπεντάλεπτα, λιθογραφικὰ, χωρὶς τὴν ἐπισήμανσιν Ε.Τ. καὶ τὸ Στέμμα καὶ ἀνὰ 50 δεκάλεπτα καὶ εἰκοσάλεπτα εἰσπρακτέα χαλκογραφικὰ ἐκδόσεως 1902. Ἦτοι συνολικῶς τεμάχια 680 ὀνομαστικῆς ἀξίας δραχμῶν 83,30/100.

Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ μας νὰ παρουσιάσωμεν διὰ τῆς ἀνὰ χεῖρας μελέτης μας, ὁλοκληρωμένην, τρόπον τινά, καὶ μετὰ ἡλεγμένα, κατὰ τὸ δυνατόν βεβαίως, στοιχεῖα τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς κατοχῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ 1919-1922, ἐμελετήσαμεν πλέον ἐπισταμένως τὰ διὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων δύο παλαιῶν δημοσιευμάτων (κ.κ. Ζερβοπούλου καὶ Ψαρᾶ) δοθέντα στοιχεῖα διὰ τὴν ἐπισήμανσιν γραμματοσήμων μετὰ τὸ ἐπισήμασμα ^{E.T.} ΣΜΥΡΝΗ. Προσέτι

τὰ συνεσχετίσαμεν μετὰ σωζομένους φακέλλους ἀλληλογραφίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνευ γραμματοσήμων καὶ ἄνευ ἐπιβαρύνσεως τῶν διὰ προσθέτων εἰσπρακτέων τελῶν. Ἀκόμη τὰ διεσταυρώσαμεν μετὰ πληροφορίας ληφθείσας ἀπὸ ὑπηρετήσαντας στρατιωτικοὺς κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο εἰς τὴν Στρατιὰν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀπὸ παλαιοὺς Σμυρναίους¹. Τέλος ἐπεσκέφθημεν κατ' οἶκον τὸν ἀξιότιμον κύριον Πέτρον Γουναράκην, Γενικὸν Γραμματέα, τότε, τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης, ὅστις ὄχι μόνον εἶχε τὴν εὐγενικὴν καλωσύνην νὰ

1. Ἡ Μεραρχία Ἀρχιεπαύχους ὑπηρετήσεν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐκστρατείας καὶ ἐν Μυτιλήνῃ διαβιοῦν εἰσέτι πολλοὶ Σμυρναῖοι πρόσφυγες.

μᾶς δεχθῇ καὶ νὰ μᾶς δώσῃ σχετικὰς πληροφορίες ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἐπισημάνσεως τῶν γραμματοσήμων, ἀλλὰ καὶ νὰ μᾶς παραχωρήσῃ φωτοαντίγραφα τῶν εἰς χεῖρας του διασωθέντων πολυτίμων σχετικῶν ἐγγράφων. Πρὸς τὸν κύριον Πέτρον Γουναράκη ἐκφράζομεν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἀπείρους θερμοτάτας εὐχαριστίας.

Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ἐν τῇ ἐπιδιώξει μας διερευνήσεως τοῦ θέματος τούτου, εὐρέθημεν ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸ πολλῶν «κενῶν» καὶ «ἐρωτηματικῶν», ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸ «γεγονότων». Γεγονότων ὅμως ἀπαιτούντων μίαν δικαιολόγησιν των· μίαν στήριξιν καὶ ἐξηγούμεθα.

Ὁ φίλος κύριος Σοφοκλῆς Νικολαΐδης εἰς τὴν μελέτην του «Τὰ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἑλληνικὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ αἱ σφραγίδες των, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν 1919 - 1922» (Περιοδικὸν Φιλοτέλεια, τεύχη 379 - 380 / 1963) ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης εἶχε τεθῇ, ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὁ κύριος Ἑλ.π. Ζανουδάκης, ὅστις καὶ ἀνέλαβε καὶ διετήρησε τὰ καθήκοντα τοῦ ὀργανωτοῦ καὶ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς Ἑλληνικῆς Κατοχῆς. Τονίζει δὲ ὅτι ὁ κ. Ζανουδάκης τοῦ παρέσχε πολυτίμους πληροφορίες. Ἐν τούτοις, περὶ τοῦ λίαν σημαντικοῦ γεγονότος τῆς ἐπισημάνσεως εἰδικῶν γραμματοσήμων τῆς Σμύρνης, ἀσφαλῶς ἢ ἔστω ἴσως, τοῦ πλέον σημαντικοῦ γεγονότος τῆς ἑλληνικῆς ταχυδρομικῆς ἱστορίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ οὐδὲν ἀνέφερε.

Ἐπίσης, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν χρησιμοποιηθεῖσαν σχετικὴν προσωρινὴν σφραγίδα - ἔνδειξιν τύπου 2, συναντωμένην ἐπὶ φακέλλων ἀπὸ τῶν μέσων Μαΐου 1919 μέχρι καὶ τῆς 24ης Ἰουλίου 1919 (ὄρα σχέδιον Νο 2 καὶ εἰκόνας παρούσης μελέτης 4 καὶ 6) Ἑλληνικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐλειτουργεῖ εἰς Σμύρνην ἐξυπηρετοῦσα τοὺς πολίτας δι' ἀτελοῦς διακινήσεως τῆς ἀλληλογραφίας των. Καὶ ἡ ταχυδρομικὴ αὕτη ὑπηρεσία, ἀκόμη καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἦτο προσωρινὴ καὶ τρόπον τινὰ ἡμιεπίσημος, ἦτο πολιτικὴ. Διότι ἄλλως, οὔτε ἰδιαιτέραν σφραγίδα θὰ κατεσκεύαζε καὶ θὰ ἐχρησιμοποιεῖ ἐπὶ τῶν διακινουμένων δι' αὐτῆς ἐπιστολῶν μετὰ τὴν ἔνδειξιν «ΑΤΕΛΕΣ» οὔτε ἡ σφραγὶς - ἔνδειξις τοῦ Στρατ. Ταχυδρομείου τοῦ Τ.Τ.908 θὰ ἐπετίθετο συμπληρωματικῶς ἐπὶ τοῦ φακέλλου (ὄρα εἰκόνα 6). Τὸ σήμαντρον τοῦ Σ.Τ.Τ.908 ἦτο ἀρκετόν. Κατὰ συνέπειαν ἦτο ἀρμοδία καθ' ὕλην, προκειμένου νὰ ἐξυπηρετηθοῦν οἱ

πολιται, νὰ προβῇ εἰς τὰ δέοντα διαβήματα καὶ τὰς εἰσηγήσεις παρὰ τῇ Ὑπᾶτι Ἀρμοστείᾳ Σμύρνης πρὸς ἐπισήμάνσιν εἰδικῶν γραμματοσήμων. Ἐν τούτοις τὴν πρωτοβουλίαν ἐπιστημάνσεως εἰδικῶν γραμματοσήμων, ἀνέλαβεν ὁ Στρατιωτικὸς Ταχυδρομικὸς Τομεὺς 902¹.

Καὶ ἡ μὲν σιωπὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ κυρίου Ζανουδάκη εἶναι δυνατὸν νὰ δικαιολογηθῇ διὰ τῶν ἐπομένων σκέψεων :

1ον) Ἴσως διότι ὁ κ. Σοφοκλῆς Νικολαΐδης ἡσχολήθη καὶ ἐνδιεφέρθη μόνον διὰ τὰς ταχυδρομικὰς σφραγίδας, μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν πλεον τῶν κανονικῶν ταχυδρομικῶν γραφείων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τὴν ἑναρξιν χρησιμοποίησεως ἐλληνικῶν γραμματοσήμων.

2ον) Διότι, ἀφιχθεὶς μαζὺ μὲ τὸ ὑπόλοιπον ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν τῶν ταχυδρομείων κατὰ τὴν 20ην Ἰουνίου 1919 δὲν εἶχε σαφῇ γνῶσιν τοῦ θέματος.

3ον) Πιθανόν, διότι ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς θλιβερᾶς καὶ ἀνωμάλου ἐνεργείας τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων, ἀναστελείσης ἐν τῇ γενέσει της, νὰ μὴ ἤθελε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ προσκῆνιον καὶ

4ον) Ὑποτιθεμένου ὅμως ὅτι εὐρίσκετο ἐν Σμύρνῃ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ταχυδρομείου (20.6.1919) πρὸς διοργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας, δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ ὅτι, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, διέφυγεν ὁ ἔλεγχος τῆς ὑπηρεσίας ἐκ τῶν χειρῶν του. Τὴν σκέψιν ταύτην θεωροῦμεν πολὺ πιθανήν, διότι ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς κεραυνοβόλου ἐπανορθωτικῆς ἐνεργείας τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης. Μόλις δηλαδὴ ἐγένετο γνωστὴ ἡ κυκλοφορία τῶν ἐπιστημασμένων γραμματοσήμων, μὲ εἰσήγησιν τοῦ κ. Ζανουδάκη ἀνεστάλη ἡ ἐγκριτικὴ διαταγὴ κατασκευῆς των. Ἄλλως, δὲν ἐξηγεῖται ἡ χορήγησις ἐγκρίσεως καὶ ἡ ἀκύρωσίς της ἐντὸς 24 ὥρων.

Ἀντιθέτως, παραμένει ἀνεξήγητος ἡ ὅλη ὑπόθεσις, ἰδίως μετὰ τὴν μελέτην τῆς σχετικῆς ἀλληλογραφίας μεταξὺ τοῦ προΐσταμένου τοῦ Σ.Τ.Τ.902 καὶ τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης. Καὶ δημιουργοῦνται αὐτομάτως εἰς τὸν γράφοντα, τὸ αὐτὸ δὲ θὰ συμβῇ ἀσφαλῶς καὶ εἰς πάντα μελετητὴν, τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα.

1ον) Διατὶ τὴν ὅλην πρωτοβουλίαν ἐπὶ ἐνὸς τόσον σοβαροῦ θέματος (Σύλληψις ιδέας. Δικαιολόγησις ἀνάγκης. Πρότασις πρὸς τὴν Ὑπᾶτην Ἀρμοστείαν Σμύρνης. Φροντὶς ἀγορᾶς γραμματοσήμων παρ' ἰδιωτῶν ἐμπόρων γραμματοσήμων. Παραγγελία σφραγίδος ἐπιση-

1. Εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου καταχωρίζονται τὰ κείμενα τῆς σχετικῆς ἀλληλογραφίας.

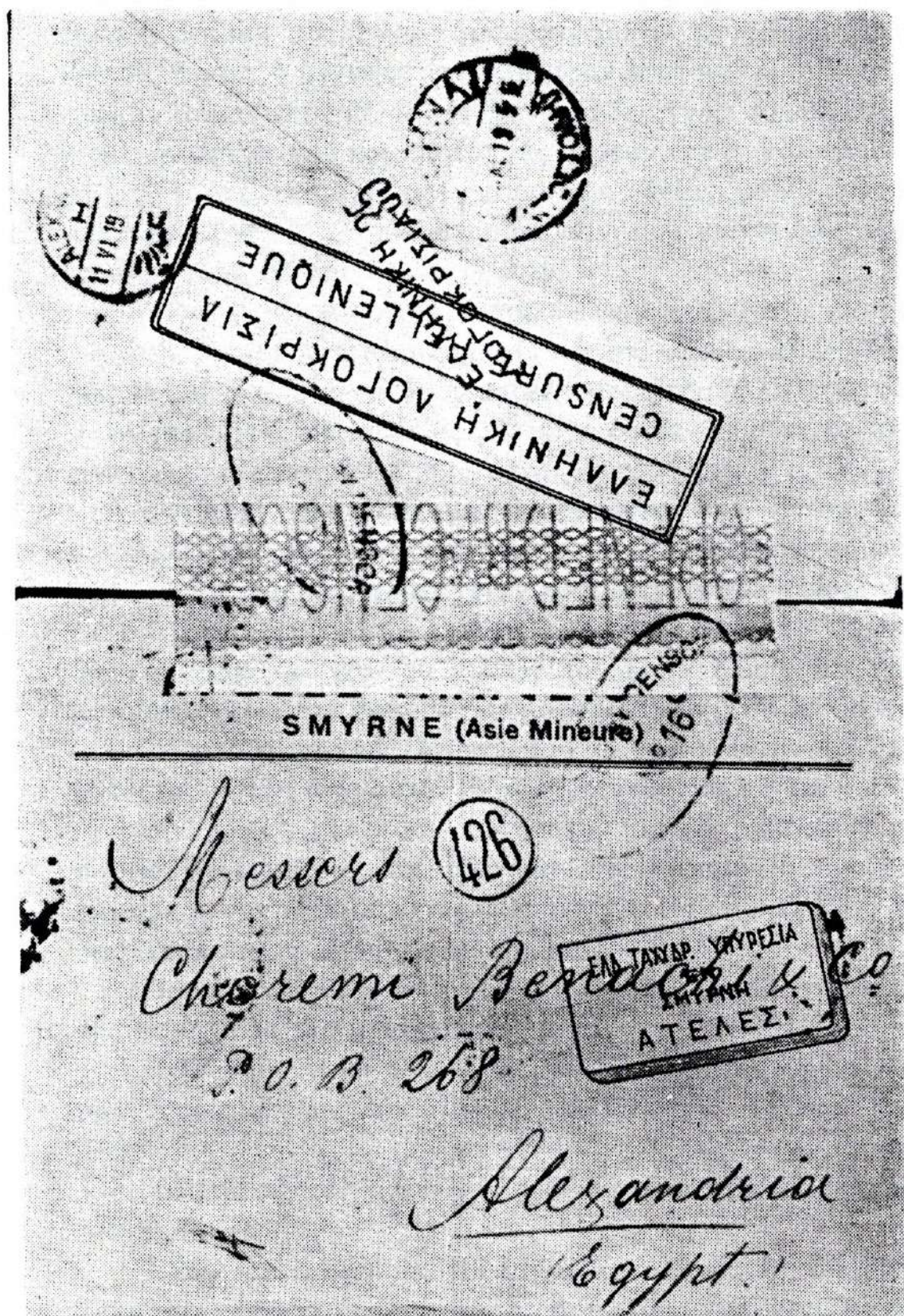
μάσματος εις Τουρκον χαρακτήν. Ἐπισήμανσις τεμαχίου πρὸς τεμάχιον τῶν 680 γραμματοσήμων. Ἀγγελία θέσεως τῶν ἐπισημανθησομένων γραμματοσήμων, εις κυκλοφορίαν. Καὶ τέλος διάθεσις των εις τὸ κοινὸν φέρεται νὰ ἔχη ἀποκλειστικῶς ὁ στρατιωτικὸς (ἔφεδρος ἀνθ/γός) προϊστάμενος τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 κ. Θ. Σταματόπουλος. Ἐν τούτοις ἐπρόκειτο περὶ θέματος ἀφορῶντος κυρίως καὶ μόνον εις τὴν πολιτικὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν, δοθέντος ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ ὅπωςδήποτε εἶχον ἀτέλειαν.

2ον) Διατὶ τὴν πρωτοβουλίαν ἐπισημάνσεως γραμματοσήμων ἀνέλαβεν ὁ στρατιωτικὸς τομεὺς 902 καὶ ὄχι ἡ, ἔστω ἂς παραδεχθῶμεν καὶ προσωρινή, πολιτικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία, ἀφοῦ διὰ τῆς ἐπισημάνσεως αὐτῆς ἐπρόκειτο νὰ ἐξυπηρετηθοῦν πολῖται καὶ μόνον.

3ον) Διατὶ ἡ πρωτοβουλία αὕτη, ἡ ὁποία ἴσως θὰ ἦτο δικαιολογημένη ἐὰν ἐλαμβάνετο ἐνωρίτερον, ἐλήφθη μόλις τὴν 11ην Ἰουνίου 1919 ἀφοῦ ποιά τις ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐλειτούργει τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν μέσων Μαΐου 1919 καὶ ὁ Σ.Τ.Τ. 902 εἶχεν ἀφίχθῃ εις Σμύρνην τὴν 20.5.1919.

4ον) Διατὶ διὰ τὴν ἀπόσπασιν τῆς ἐγκρίσεως ἐπισημάνσεως γραμματοσήμων, παρὰ τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης, προεβλήθη ὡς δικαιολογία, δῆθεν, ἀνάγκη διευκολύνσεως τοῦ κοινοῦ καὶ μὴ ἐπιβαρύνσεως τοῦ διὰ διπλῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ἀφοῦ ἡ ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν σφραγίς - ἐνδειξις τῆς ἐλληνικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας (προσωρινὸς τύπος 2) ρητῶς ἀναφέρει «ΑΤΕΛΕΣ» (ὄρα παρατιθεμένας φωτογραφίας ἐπιστολῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἀποσταλείσης ἐκ Σμύρνης μὲ σφραγίδα ἀφίξεως εις Ἀλεξάνδρειαν - Αἰγύπτου τὴν 11ην Ἰουνίου 1919 φέρουσιν ἐρυθρὰν σφραγίδα - ἐνδειξιν προσωρινοῦ τύπου 2 παραδοθεῖσαν εις τὸν παραλήπτην ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιβαρύνσεως, ὄρα εἰκόνας 4-6-9)¹.

1. Ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως μετὰ τοῦ κ. Πέτρου Γουνανάκη, ὁ γράφων ἀπεκόμισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ προϊστάμενος τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 κ. Θ. Σταματόπουλος εἶχε πείσει πάντα ἀρμόδιον παρὰ τῇ Ὑπάτῃ Ἀρμοστείᾳ Σμύρνης, ὅτι ἡ ἐπισήμανσις καὶ χρησιμοποίησις γραμματοσήμων ἦτο μέτρον ἐπιβεβλημένον καὶ πρὸς ὄφελος τῶν ἀλληλογραφούντων πολιτῶν τῆς Σμύρνης. Περιέργως, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἐντὸς 24 ὥρων ἀνάκλησιν τῆς ἐγκριτικῆς διαταγῆς ὑπὸ τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης καὶ τὴν λήψιν καὶ ἄλλων διοικητικῶν μέτρων, ὡς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν σχετικὴν ἀλληλογραφίαν μεταξὺ Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης καὶ Σ.Τ.Τ. 902 τὴν ὁποίαν παραθέτομεν, ὁ κ. Π. Γουνάκης ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν.

Εἰκὼν 9.

5ον) Πώς ή ύπηρεσία τής βάσεως τοῦ Σ.Τ.Τ.902 ἐάν εἶχε ποιάν τινα ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ταχυδρομικῶν θεμάτων, ὅπως εἶναι ἡ ἀνάγκη προμηθείας γραμματοσήμων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ, ἡγνόμεναι ἢ ἡγνόησε ὑπεβληθεῖσαν αἴτησιν εἰς Ἀθήνας δι' ἀποστολὴν σημαντικῆς ἀξίας τοιούτων. Πῶς ἡγνόμεναι ἀκόμη καὶ τὴν ἐπικειμένην ἄφιξιν των καὶ προέβη εἰς ἀγορὰν ἀπὸ ἰδιώτας ἐμποροῦς γραμματοσήμων τοιούτων ἀξίας μόλις 88 δραχμῶν, ἀρκετῶν μόνον διὰ γραμματοσήμανσιν 440 ἐπιστολῶν ἐσωτερικοῦ (τέλος ἀπλῆς ἐπιστολῆς λεπτὰ 0,20).

6ον) Πῶς στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ὡς ὁ Σ.Τ.Τ.902 ἐπρότεινε τὴν ἀναγραφὴν ἐπὶ τοῦ ἐπισημάσματος καὶ τῆς λέξεως «ΣΜΥΡΝΗ», ἀκριβῶς διὰ νὰ φαίνεται ὁ τόπος προελεύσεως τῆς ἀλληλογραφίας, ἀφοῦ ἡ ἀναγραφὴ τῆς τοποθεσίας εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ Σ.Τ.Τ. εἶναι, ὡς γνωστὸν, αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη¹.

7ον) Πῶς γραμματόσημα ἀγορασθέντα καὶ ἐπισημανθέντα μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν, ὡς ἐγράφη, τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ πολιτικοῦ κοινοῦ, διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν του, διετέθησαν, ὅπως σημειοῦται εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀγοραστῶν, εἰς συλλέκτας καὶ ἐξηντλήθη τὸ ὅλον ἀπόθεμά των κατὰ τὰ 3/4 περίπου, ἐντὸς 2 ὥρῶν τῆς πρώτης καὶ μοναδικῆς ἄλλωστε ἡμέρας κυκλοφορίας των τὴν 13 Ἰουνίου 1919.

8ον) Διατὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Σ.Τ.Τ.902 ἐκράτησεν ὀνομαστικὴν κατάστασιν τῶν ἀγοραστῶν αὐτῶν τῶν γραμματοσήμων.

9ον) Ποῖος καὶ πόσα ἐπλήρωσε τὰ ἀπὸ ἐμποροῦς γραμματοσήμων ἀγορασθέντα καὶ ἐπισημανθέντα γραμματόσημα καὶ ποῖος εἰσέπραξε τὴν ἀξίαν τῶν πωληθέντων εἰς τοὺς συλλέκτας, δεδομένου ὅτι ἐπρόκειτο περὶ δημοσίου ἐσόδου.

Ποῖος ἐπλήρωσε τὸν Τοῦρκον χαρακτὴν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σφραγίδος τοῦ ἐπισημάσματος.

Ποῖος ἐξημιώθη τὴν ἀξίαν τῶν ἀποτεφρωθέντων γραμματοσήμων, κατόπιν τῆς ἀνακλητικῆς διαταγῆς τῆς Ὑπάρχουσας Ἀρμοστείας Σμύρνης.

Καὶ τέλος πῶς ἐγένετο ἡ χρεωπίστωσις τῆς ἰδιομόρφου αὐτῆς διαχειρίσεως.

10ον) Διατὶ, ἐξ ὅσων τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν εἶναι γνωστὴ μέχρι στιγμῆς οὔτε καὶ ἀνεύρομεν, παρὰ τὰς ἐπι-

1. Ὅρα ἀναφορὰν Σ.Τ.Τ. 902 ὑπ' ἀριθ. 26/11.6.1919 πρὸς Ὑπάρχουσας Ἀρμοστείας Σμύρνης.

μόνους ἀναζητήσεις μας, ποτὲ ἐπιστολὴν μὲ ἐπισημασμένα γραμματόσημα ^{E.T.} ΣΜΥΡΝΗ μὲ κανονικὴν καὶ γνησίαν ὅμως σφραγίδα ἀφίξεως.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω σαφῶν ἐρωτημάτων, εἰς τὰ ὅποια προφανῶς εἶναι δύσκολον νὰ δοθῇ μία ἔστω ἀληθοφανὴς ἀπάντησις, μία ἔστω καὶ σκιώδης δικαιολογία, ὁ γράφων φρονεῖ ὅτι :

Ιον) Ἡ ἐπισήμανσις τῶν ὀλίγων ἐλληνικῶν γραμματοσήμων μὲ τὸ ἐπίθεμα ^{E.T.} ΣΜΥΡΝΗ ἐλαχίστας μόλις ἡμέρας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἀρμοδίως αἰτηθείσης ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ποσότητος κανονικῶν γραμματοσήμων, πρὸς ἐφοδιασμόν τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων τῆς Μικρᾷ Ἀσίας, οὐδ' ὁλῶς ἦτο ἐπιβεβλημένη ἐκ τῶν ἀναγκῶν τῶν πολιτῶν. Εἶναι φανερόν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς καλῶς ὀργανωμένης ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως μερικῶν ἐπιτηδεύων εἰδικῶν, τεθείσης εἰς λειτουργίαν τὴν τελευταίαν στιγμὴν πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν κανονικῶν γραμματοσήμων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ὑπάρξουν χρονικὰ περιθώρια αὐξήσεως τῶν ἐπισημανθισῶν ποσοτήτων γραμματοσήμων.

Τὴν ἄποψιν ταύτην ἐνισχύουν τὰ ἀκόλουθα συγκεκριμένα δεδομένα :

α'. Ἡ αἴτησις ἐγκρίσεως τῆς ἐπισημάνσεως ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 26/11.6.1919 ἀναφορᾶς εἰς τὴν Ὑπᾶτην Ἀρμοστείαν Σμύρνης. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3276 ἐγκριτικὴ διαταγὴ τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης φέρει ἡμερομηνίαν 13.6.1919. Τὰ ἐπισημασμένα μὲ τὸ ^{E.T.} ΣΜΥΡΝΗΣ γραμματόσημα ἐκυκλοφόρησαν τὴν ἰδίαν ἡμέραν 13.6.1919. Καὶ εὐλόγως εἰς τὸ τιθέμετον ἐρώτημα : πότε ἐλήφθη ὑπὸ τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 ἡ ἐγκριτικὴ διαταγὴ τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης, πότε παρηγγέλθη καὶ κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Τούρκου χαρακτοῦ ἢ σφραγὶς τοῦ ἐπισημάσματος, πότε ἠγοράσθησαν τὰ γραμματόσημα, πότε ἐπεσημάνθησαν τεμάχιον πρὸς τεμάχιον 680 ἀντίτυπα, ὥστε νὰ κυκλοφορήσουν τὴν αὐτὴν ἡμέραν 13 Ἰουνίου 1919, πότε εἰδοποιήθησαν οἱ ἀγορασταὶ (ἐν πολλοῖς ξένοι ναυτικοὶ) ἔρχεται ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως ἢ ἀπάντησις : τὰ πάντα ἦσαν προετοιμασμένα καὶ ἀνεμένετο μόνον ἡ τυπικὴ ἐγκρισις τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης, πιθανῶς ἐξησφαλισμένης καὶ αὐτῆς, διὰ νὰ νομιμοποιηθῇ ἡ ἐπιχείρησις.

β'. Ἀναφέρεται ἐντὸς τοῦ ὅλου ἱστορικοῦ ὅτι οἱ ἔμποροι γραμ-

ματοσήμων προθύμως προσέφερον τὰ εἰς χεῖρας των ὀλίγα ἑλληνικά γραμματόσημα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἐπισημάνσεως των ὑπὸ τοῦ Σ.Τ.Τ. 902. Ἄρα ἦσαν μεμνημένοι καὶ συμμετεῖχον εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, ἐὰν δὲν ἦσαν καὶ οἱ κύριοι ἐμπνευσταὶ καὶ ὀργανωταὶ τῆς.

γ'. Ἡ Ὑπάτη Ἀρμοστεία Σμύρνης ἀντέδρασε κεραυνοβόλως καὶ ἀνεκάλεσε τὴν ἀρχικὴν ἐγκριτικὴν τῆς διαταγὴν τὸ ἐπόμενον εἰκοσιτετράωρον (14.6.1919) λαβοῦσα μάλιστα καὶ ἄλλα μέτρα.

Εἶναι προφανές ὅτι ὁ διὰ τῆς ἐπισημάνσεως ἐπιδιωχθεὶς σκοπὸς ἐγένετο πλήρως ἀντιληπτός. Ἄλλως, δὲν δικαιολογεῖται οὔτε τὸ ἐπεῖγον τῆς ἀνακλήσεως τῆς ἐγκρίσεως οὔτε τὰ ἐπακολουθήσαντα μέτρα.

2ον) Ἡ ἐγκρισις ἐπισημάνσεως καὶ κυκλοφορίας εἰδικῶν γραμματοσήμων ὑπεκλάπη ἀπὸ τὴν Ὑπάτην Ἀρμοστείαν Σμύρνης δι' ἐντέχνου ἄλλ' ἀνακριβοῦς παρουσιάσεώς της ὡς δῆθεν ἐπιβεβλημένης πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν. Εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν ὅτι ἡ ἄμεσος ἀνάκλησις τῆς ἐγκριτικῆς διαταγῆς της προεκλήθη ἀπὸ εἰσήγησιν τοῦ πραγματικοῦ ἀρμοδίου καθ' ὕλην κυρίου Ζανουδάκη, εὔρεθέντος εἰς Σμύρνην μίαν ἐβδομάδα πρὸ τῆς ἐνάρξεως λειτουργίας τῶν ἑλληνικῶν ταχυδρομείων (20.6.1919) καὶ πληροφορηθέντος ἐκ τῶν ὑστέρων τὴν ἐνέργειαν τοῦ προϋσταμένου τοῦ Σ.Τ.Τ. 902.

3ον) Ἀγοραστὰι τῶν ἐπισημανθέντων ὀλίγων γραμματοσήμων ὑπῆρξαν στενὸς κύκλος μεμνημένων, οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἀρμοστείας καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν καὶ Ἀξιωματικοὶ καὶ ναῦται τῶν ναυλοχούτων εἰς τὸ λιμένα τῆς Σμύρνης τότε ξένων πολεμικῶν πλοίων. Εἰς τούτους κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα ἐδόθησαν ἀφ' ἐνὸς πρὸς κυκλοφορησιν καὶ διαφήμισιν των εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς δημιουργίαν «ἄλλοθι». Τέλος ἐλάχιστα γραμματόσημα φαίνονται ἀγορασθέντα καὶ ἀπὸ ιδιώτας. Πάντως τὰ ὀνόματα τῶν ἀγοραστῶν, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν κρατηθεῖσαν κατάστασιν πωλήσεων, μαρτυροῦν λίαν εὐγλώττως τόσον περὶ τῶν συμβάντων, ὅσον καὶ περὶ τῆς προβληθείσης σκοπιμότητος τῆς ἐπισημάνσεως.

Οἱ τύποι τῶν ἐπισημανθέντων γραμματοσήμων εἶναι ἐννέα. Ὁλόκληροι δὲ σειραὶ ἐκ τῶν ἐννέα τύπων εἶναι δυνατόν νὰ συμπληρωθοῦν μόνον πεντήκοντα (50), ὅσα δηλαδὴ ἦσαν καὶ τὰ τεμάχια τῶν ἀξιῶν 2 καὶ 3 λεπτῶν καὶ τὰ εἰσπρακτέα ἐνάρηθμα τῶν ἀξιῶν 10 καὶ 20 λεπτῶν.

Ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία ἐκάστης πλήρους σειρᾶς ἀνῆρχετο εἰς 1 δραχμὴν καὶ 6 λεπτά. Ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος εἰς χεῖρας μας ἀντιγράφου (φωτοτυπίας) καταλόγου πωλήσεων τῶν ἐν λόγῳ γραμματοσήμων

ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 συνάγεται ὅτι εἰς 8 ἄτομα ἐπωλήθησαν 11 πλήρεις σειραί. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως καὶ 16 ἀναφερόμενοι ἀκόμη εἰς τὸν κατάλογον ἀγορασταὶ νὰ εἶχον προμηθευθῇ ὁλοκλήρους σειράς, παρ' ὅλον ὅτι ἡ ἀγορά των σημειώνεται ἀορίστως μὲ τὸν χαρακτηρισμὸν «διάφορα». Τοῦτο δέ, διότι εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀγοραστῶν καταχωρίζονται μεταξὺ τῶν πρώτων, καὶ ἡ ἀξία τῶν παρ' αὐτῶν ἀγορασθέντων γραμματοσήμων εἶναι μεγαλυτέρα τῶν δραχμῶν 1,06.

Ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία τῶν πωληθέντων γραμματοσήμων καὶ καταχωρισθέντων εἰς τὸν κατάλογον πωλήσεών των ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 59,56.

Εἰς τὸ πρωτόκολλον ἀποτεφρώσεως τῶν ἀποσυρθέντων τῆς κυκλοφορίας γραμματοσήμων, κατόπιν τῆς ἀνακλητικῆς διαταγῆς τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης, ἀναφέρεται ἀναλυτικῶς ὅτι ταῦτα ἦσαν ὀνομαστικῆς ἀξίας δραχμῶν 7,90,

Δοθέντος ὅτι τὰ ἐπισημανθέντα συνολικῶς γραμματόσημα, ὡς προεγράφη, ἦσαν συνολικῶς ὀνομαστικῆς ἀξίας δρχ. 88,30 παραμένει ἀδικοιολόγητον ἓν ποσὸν γραμματοσήμων ὀνομαστικῆς ἀξίας δραχμῶν 20,84 ($88,30 - (59,56 + 7,90) = 20,84$).

Βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ ὅτι καὶ ἡ ποσότης αὕτη ἡγοράσθη παρὰ διαφόρων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὅμως δὲν ἐκρατήθησαν. Ἀλλὰ δεδομένου ὅτι δὲν εἶναι λογικὴ ἄποψις ἡ παραδοχὴ διαφοροποιήσεως τῶν ἀγοραστῶν, ὥστε ἄλλων τὰ ὀνόματα νὰ σημειώνωνται καὶ ἄλλων ὄχι, φρονοῦμεν ὅτι πλεον πιθανὸν εἶναι νὰ ἡγοράσθησαν καὶ τὰ γραμματόσημα ταῦτα παρὰ τῶν ἰδίων κατασκευαστῶν — ἐμπόρων — στοκιστῶν καὶ νὰ ἐκρίθῃ φρόνιμον νὰ μὴ ἐμφανισθοῦν εἰς τὸ προσκήνιον ὡς ἀγορασταί, ἀλλὰ νὰ χαθοῦν μέσα εἰς τὸ ἀνώνυμον πλῆθος. Ἀλλωστε θὰ ἦτο ἀκατανόητον νὰ σκηνοθετηθῇ τόσον ἐπιτυχῶς ἡ φάρσα καὶ οἱ πρωταγωνισταὶ νὰ μὴ κρατήσουν οὔτε ἀπὸ μίαν... ἀναμνηστικὴν σειράν.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως εἶναι ὅτι μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν γραμματοσήμων δὲν ἀναφέρεται οὔτε εἰς πολίτης. Οὔτε καὶ ἀπετολμήθη νὰ δικαιολογηθῇ τὸ ἐλλειμμα ὡς λιανικὴ πώλησις εἰς ἀλληλογραφοῦντας. Καὶ ὅμως ἡ ἐπισήμανσις ἐπραγματοποιήθη διὰ τὴν «δῆθεν» ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν !!!

Τὰ γραμματόσημα «ΣΜΥΡΝΗΣ» ἐγένοντο ἀντικείμενον πολλῶν παραποιήσεων. Τόσον δὲ τὰ θεωρούμενα ἢ λεγόμενα γνήσια, ὅσον

καὶ τὰ παραποιημένα, εἶναι ἐσφραγισμένα διὰ τοῦ ταχυδρομικοῦ σημάντρου τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 μὲ ἡμερομηνίαν 13.6.1919.

Κανονικῶς ταχυδρομημένας ἐπιστολάς μὲ γραμματόσημα ἐπισημασμένα ^{Ε.Τ.} ΣΜΥΡΝΗΣ μὲ γνησίαν σφραγίδα ἀποστολῆς τοῦ Σ.Τ.Τ. 902 καὶ γνησίαν σφραγίδα ἀφίξεως, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἔκδοσις ἢ μᾶλλον ἡ ἐπισήμανσις νὰ καλύπτεται *de facto*, δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας. Ἀπλῶς εἶναι γνωστὰ φύλλα χάρτου φέροντα ἐπ' αὐτῶν τὰ γραμματόσημα σφραγισμένα χαριστικῶς μὲ τὸ προαναφερθὲν σήμαντρον Σ.Τ.Τ. 902.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἔκτενῶς ἀναπτυχθέντων ἐπαφίεται εἰς τὴν κρίσιν τῶν συλλεκτῶν ὁ χαρακτηρισμός, ἡ ἀναγνώρισις ἢ μή, τῶν ἐν λόγῳ γραμματοσήμων, καθὼς καὶ ἡ τοποθέτησις των εἰς τὰς συλλογὰς των.

ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἀριθ. πρωτ. 26

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 11 Ἰουνίου 1921

Ὁ Ταχ. Τομεὺς 902 Βάσεως Σμύρνης

Πρὸς

τὴν Ὑπάτην Ἀρμοστείαν Ἑλλ. Κυβερνήσεως

Ἐνταῦθα

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστούμενος ἐγκρίνητε τὴν ἀγορὰν παρὰ τινων ἐμπόρων Ἑλλ. Γραμματοσήμων, οἵτινες ἐδέχθησαν ὅπως τὰ εἰς χεῖρας των γραμματόσημα δοθῶσιν ἡμῖν πρὸς εὐκολίαν τοῦ κοινοῦ, ἵνα μὴ ἐπιβαρύνωνται αἱ ἐπιστολαὶ αὐτῶν εἰς διπλοῦν τέλος ἰδίως τοῦ ἐξωτερικοῦ. Παρακαλοῦμεν ἐπίσης ὅπως ἐγκρίνητε τὴν ἐπὶ τῶν γραμματοσήμων αὐτῶν ἐπίθεσιν μιᾶς σφραγίδος φερούσης τὸ ἀποτύπωμα Ε.Τ. (Ἑλληνικὸν Ταχυδρομεῖον) μὲ τὴν λέξιν Σμύρνης πρὸς διάκρισιν τῆς ἀλληλογραφίας καθ' ὃ τὸ σήμαντρον τοῦ τομέως δὲν φέρει τὸ γραφεῖον προελεύσεως.

Ὁ Προϊστάμενος τοῦ Ταχ. Τομέως 902

Ὑπ. Θ. Σταματοπούλος

Ἀριθ. πρωτ. 3276

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 13.6.1919

Πρὸς

τὸν κ. Προϊστάμενον τοῦ Ταχ. Τομέως 902

Ἐνταῦθα

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 26 ἐ.ἔ. ἀναφορᾶς σας, ἐγκρίνομεν ὅπως ἀγοράσητε τὰ εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν εὗρισκόμενα Ἑλληνικὰ Γραμ-

ματόσημα ἐκ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τοιούτων καὶ ἐπιθέσῃτε ἐπ' αὐτῶν σφραγίδα φέρουσαν τὰ γράμματα Ε.Τ. (Ἑλληνικὸν Ταχυδρομεῖον) μὲ τὴν λέξιν «Σμύρνη» καὶ χρησιμοποιήσῃτε ταῦτα διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας.

Ἐντολῇ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Π. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 14.6.1919

Ἀριθ. πρωτ. 3362

Πρὸς

τὸν κ. Προϊστάμενον τοῦ Ταχ. Τομέως 902

Ἐνταῦθα

Κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 3276 προγενεστέρας παραγγελίας ἡμῶν, παραγγέλλομεν ὅπως ἀναστείλῃτε τὴν κυκλοφορίαν τῶν διὰ ταύτης ἐγκριθέντων γραμματοσήμων, μέχρι νεωτέρων ὁδηγιῶν ἡμῶν.

Ἐντολῇ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Π. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 1 Ἰουλίου 1919

Ἀριθ. πρωτ. 3781

Πρὸς

τὸν κ. Προϊστάμενον τοῦ Στρατιωτικοῦ Ταχυδρομείου

Τομέως 902 Βάσεως Σμύρνης

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 3362 τῆς 14 τρέχοντος μηνὸς διαταγὴν ἡμῶν παραγγέλλομεν, ὅπως μὴ προβῇτε εἰς ἐκτέλεσιν τῶν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας ἀποσταλῶν ὑμῖν ὁδηγιῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ταχυδρομικὰ τέλη τῆς ἐντεῦθεν ἀποστελλομένης ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας. Συνεπῶς θέλετε παύσει τελείως τὴν κυκλοφορίαν γραμματοσήμων, τὴν δὲ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3276 τῆς 13 Ἰουνίου 1919 ἀποφάσεως τῆς Ὑπάρχουσας Ἀρμοστείας, ἐγκριθεῖσαν σφραγίδα πρὸς ἐπίθεσιν ἐπὶ τῶν γραμματοσήμων θέλετε ἐξαφανίσαι. Πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς σφραγίδος ταύτης συνιστῶμεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κ.κ. Γεωργ. Ξυνοπούλου, τμηματάρχου τῆς Ὑπάρχουσας Ἀρμοστείας, Θ. Νικολαΐδου γραμματέως τῆς Ὑπάρχουσας Ἀρμοστείας, καὶ ὑμῶν ἐνώπιον τῆς ὁποίας

θὰ λάβῃ χώραν ἡ πράξις τῆς ἐξαφανίσεως, τὸ δὲ σχετικὸν πρακτικὸν θέλει ὑποβληθῇ ἡμῖν.

Ἐντολῇ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ
Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
Π. ΓΟΥΝΑΡΑΚΗΣ

Πρωτόκολλον
παραδόσεως καὶ παραλαβῆς γραμματοσήμων
τεθέντων ἐν κυκλοφορίᾳ ἐν Σμύρῃ
κατὰ τὴν 13ην Ἰουνίου ἐ.ἔ.

Ἐν Σμύρῃ σήμερον τὴν 1ην Νοεμβρίου 1919 καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας, ὁ κάτωθι ὑπογεγραμμένος Θεόδωρος Σταματόπουλος ἔφεδ. Ἀνθυπολοχαγὸς διευθύνων τὸ Ταχυδρομεῖον τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας ἐν Σμύρῃ ἀπὸ 23ην Μαΐου μέχρι τέλους Αὐγούστου ἐ.ἔ. συμμορφούμενος πρὸς προφορικὴν διαταγὴν τοῦ κ. Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ παραδίδω πρὸς τὸν Τμηματάρχην Ὑπάτης Ἀρμοστείας κ. Εὐάγγελον Παπαντωνίου ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Τμηματάρχου κ. Πέτρου Εὐρυπαίου τὰ γραμματόσημα ἅτινα ἔμειναν ἀδιάθετα ἐκ τῶν τεθέντων τοιούτων εἰς κυκλοφορίαν ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ταχυδρομεῖου κατὰ τὴν 13ην Ἰουνίου ἐ.ἔ. καὶ ἅτινα κατ' ἀξίαν ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

- 1) Δέκα γραμματόσημα τῶν δέκα λεπτῶν
- 2) Εἴκοσι τέσσαρα γραμματόσημα τῶν δέκα πέντε λεπτῶν
- 3) Ἑπτὰ γραμματόσημα τῶν εἴκοσι λεπτῶν
- 4) Ἐξ Γραμ|μα τῶν εἴκοσι πέντε λεπτῶν καὶ
- 5) Δύο Γραμματόσημα τῶν εἴκοσι λεπτῶν.

Τὰ ἄνω γραμματόσημα ἔχοντα τιμὴν ἐκδόσεως Δραχ. ἑπτὰ καὶ ἐνενήκοντα (7.90) καὶ ἔχουσιν σφραγισθῇ εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς εἰκόνας τοῦ Ἑρμοῦ διὰ σφραγίδος φερούσης τὰ στοιχεῖα «Ε.Τ. Σμύρνης».

Ἐπίσης παρέδωκε καὶ πρόχειρον βιβλίον ἐμφαῖνον κατὰ τὸ εἶδος τὰ κυκλοφορήσαντα γραμματόσημα ὡς καὶ πίνακα ἐκείνων οἵτινες ἠγόρασαν ἐκ τῶν γραμματοσήμων σειρὰς καὶ τμήματα σειρῶν.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν Πρωτόκολλον εἰς τριπλοῦν καὶ προσυπογράφεται προσηκόντως.

Ὁ παραδὼς
Θ. Σταματόπουλος

Ὁ παραλαβὼν
Ε. Παπαντωνίου

Ὁ παριστάμενος κατὰ τὴν παράδοσιν Τμηματάρχης Εὐρυπαῖος.

Πρωτόκολλον
ἐξαφανίσεως σφραγίδος

Ἐν Σμύρῃ καὶ ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας τῆς Ἑλλάδος, σήμερον τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1919, ἡμέραν παρασκευὴν συνελθόντες εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 3781 ἐ.ἔ. διαταγῆς τοῦ κ. Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι Γ. Εὐνόπουλος, τμηματάρχης τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας, Θ. Σταματοπούλος, προϊστάμενος τοῦ Στρατ. Ταχυδρομικοῦ Τομέως 902 Βάσεως Σμύρνης καὶ Δ. Νικολαΐδης, γραμματεὺς τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας, προέβημεν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3276 τῆς 13 Ἰουνίου 1919 ἀποφάσεως τοῦ κ. Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐγκριθείσης σφραγίδος πρὸς ἐπίθεσιν ἐπὶ τῶν γραμματοσήμων τῆς ἰδιωτικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας.

Ἐφ' ᾧ καὶ συνετάχθη τὸ παρὸν πρωτόκολλον ὅπερ ἀναγνωσθὲν καὶ βεβαιωθὲν ὑπογράφεται ὡς ἔπεται καὶ ὑποβάλλεται τῇ Σεβ. Ὑπᾷτῃ Ἀρμοστεία.

Γ. Εὐνόπουλος

Θ. Σταματοπούλος

(Β') Δ. Ν. Νικολαΐδης

Πρωτόκολλον
καταστροφῆς γραμματοσήμων τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας

Ἐν Σμύρῃ σήμερον τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1919 καὶ ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἀρμοστείας, οἱ ὑποφαινόμενοι κ.κ. Πέτρος Γουναράκης, Γενικὸς Γραμματεὺς, Εὐάγγελος Παπαντωνίου καὶ Πέτρος Εὐριπαῖος Τμηματάρχαι τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας ἐνεργοῦντες συμφώνως προφορικῇ διαταγῇ τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ προέβημεν εἰς τὴν διὰ καύσεως καταστροφὴν «τεσσαράκοντα ἐννέα» γραμματοσήμων ἐλληνικῶν, ἅτινα ἔφερον τὴν σφραγίδα «Ε.Τ. Σμύρνης».

Τὰ γραμματόσημα ταῦτα ἐφυλάσσοντο παρὰ τοῦ Τμηματάρχου κ. Εὐαγ. Δ. Παπαντωνίου, παραδοθέντα αὐτῷ ἐντολῇ τοῦ κ. Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ὑπὸ τοῦ πρώην Διευθυντοῦ τοῦ Ταχυδρομείου τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας ἐν Σμύρῃ κ. Θ. Σταματοπούλου ἐφ. Ἀνθυπολοχαγοῦ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου ἐ.ἔ. πρωτοκόλλου παραδόσεως καὶ παραλαβῆς ὅπερ εἶχομεν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν καταστροφὴν τούτων.

Εἶχον δὲ τὰ ἐξαφανισθέντα γραμματόσημα κατὰ τιμὴν ἐκδόσεως ὡς ἑξῆς :

- 1) Δέκα τῶν δέκα λεπτῶν,
- 2) Εἴκοσι τέσσαρα τῶν δέκα πέντε λεπτῶν,
- 3) ἑπτὰ τῶν εἴκοσι λεπτῶν,
- 4) ἕξ τῶν εἴκοσι πέντε λεπτῶν καὶ
- 5) δύο τῶν εἴκοσι λεπτῶν

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν πρωτόκολλον καταστροφῆς καὶ ὑπογράφεται.

Γουναράκης

Π. Εὐρουπαῖος

Ε. Παπαντωνίου

Κληθέντες παρέστημεν κατὰ τὴν διὰ καύσεως καταστροφήν τῶν ἀνωτέρω Γραμματοσήμων.

Β. ΚΡΟΚΟΣ

Α. Πετρόπουλος

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΑΓΟΡΑΣΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ ΕΠΙΣΗΜΑΣΜΕΝΩΝ ΜΕ Ε.Τ. ΣΜΥΡΝΗ

Barbier, Delegué francais, passeport	Δρχ. 3.—	διάφορα
Thomson, Ingenieur flotte Anglaise.....	» 2.50	»
Commandant francais Verriau.....	» 2.—	»
2 Ἀξιωματικοὶ Ἀγγλοὶ Adventure.....	» 3.—	»
Βραχάλης Κορδελιὸ	» 1.—	»
Σολωνάκης 2 σειραὶ	» 2.12	
Γουναράκης »	» 2.12	
Ζαμαρίας	» 2.—	διάφορα
Παπαδάκης Θερμαστής 1 σειρὰ	» 1.06	
Ξυνόπουλος » 1 σειρὰ	» 1.06	
Nassel ἔμπορος	» 3.50	διάφορα
Navire Vermaux ναύτης	» 3.—	
Ἀκόλουθος κ. Πετυχάκη. Διευθ. Ταχ. Ἀθηνῶν...	» 1.06	σειρὰ
Νάλπας ἔμπορος.....	» 3.—	διάφορα
Γιαρεμτζῆς »	» 3.—	»
Ταμίας βάσεως	» 2.50	»
Ταμίας Ἀρμοστείας.....	» 1.06	σειρὰ
Κουφιδάκης	» 1.—	διάφορα
Μακράκης	» 0.70	»
Directeur poste francaise.....	» 3.50	»

Commandat Chardon Γάλλος	Δρχ. 1.—	διάφορα
Consulat d'Angleterre.....	» 1.50	»
Προξενεῖον Ἀμερικανικὸν	» 1.50	»
Λιμενάρχης Μπαχᾶς	» 1.—	διάφορα
Ἰσηγόνης	» 1.—	»
Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς λογοκρισίας	» 1.—	»
Ἰταλικὸν προξενεῖον.....	» 2.—	»
Στρατιῶται ἐντὸς τοῦ γραφείου	» 3.—	»
Ἀνθυπολοχαγὸς διερμηνεὺς Ἀγγλικῆς βάσεως...	» 1.50	»
» πεζικοῦ διαχειρίσεως	» 1.06	σειρὰ
Πολεμικὸν Duillio.....	» 2.12	διάφορα
Ἀξιωματικὸς Καββαδᾶς	» 0.70	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ ΤΩΝ

Α' Σμύρνης

Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ (Σμύρνη) ἤρχισε προσφέρουσα ὑπηρεσίας εἰς τὸ κοινόν, ὡς περιγράφομεν ἀνωτέρω, σχεδὸν ἀμέσως μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Σμύρνης. Ἡ ἐπίσημος ὁμως, οὕτως εἶπεῖν, Ἑλληνικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐγκατεστάθη καὶ ἤρχισεν ὀργανουμένη καὶ λειτουργοῦσα ἀπὸ τῆς 20ῆς Ἰουνίου 1919¹. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐτέθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ὑπᾶτης Ἀρμοστείας Σμύρνης ὁ κύριος Ἑλπ. Ζανουδάκης μαζὶ μὲ ἄλλους ὑπαλλήλους.

Ὅπως ἦτο φυσικόν, πρώτη ὀργανώθη ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Σμύρνη, ὅπου ἐχρησιμοποιεῖτο ἤδη τὸ προαναφερθὲν προσωρινὸν σήμαντρον - ἐνδειξις τύπου 2 (μόνον ἢ καὶ μαζὶ μὲ τὸ προσωρινὸν σήμαντρον - ἐνδειξις τύπου 3 τοῦ Σ.Τ.Τ. 908). Ἦρχισαν δὲ πλέον χρησιμοποιούμενα τὰ κανονικὰ στρογγύλα ἐλληνικὰ πολιτικὰ σήμαν-

1. Σ. Νικολαΐδης, Τὰ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐλληνικὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ αἱ σφραγίδες τῶν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν 1919 - 1922, περιοδ. «Φιλοτέλεια», τευχ. 379 - 380/1963.

τρα - σφραγίδες με την ήμερομηνίαν εἰς τὸ μέσον των. Συγχρόνως ἤρχισε καὶ ἡ χρῆσις ἐλληνικῶν γραμματοσήμων.

Εἰς τὴν Σμύρνην ἐλειτούργησαν, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰς διασωθείσας ἐπὶ φακέλλων σφραγίδας των, δύο τοῦλάχιστον ταχυδρομικὰ καταστήματα : «Κεντρικὸν» καὶ «Παράρτημα».

Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τῆς Ἑλληνικῆς Κατοχῆς ἐχρησιμοποιήθησαν πολλοὶ τύποι σφραγίδων καὶ ἄλλων ὑπηρεσιακῶν ἐνδείξεων περιγραφόμενοι κατωτέρω καὶ εἰκονιζόμενοι εἰς τοὺς σχετικοὺς πίνακας, Α καὶ Β.

ΠΙΝΑΞ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΣΜΥΡΝΗΣ

1.	ΣΜΥΡΝΗ	Μονόκυκλος	εἰς τὸ μέσον	ἡμερομηνία	
2.	»	Δίκυκλος		»	
4.	»	Κεντρικὸν - ᾽Αφιξίς		»	
5.	»	᾽Αποστολή		»	(3 τύποι)
6.	»	᾽Αφιξίς		»	(3 τύποι)
7.	»	Συστημένα ¹		»	
8.	»	᾽Αφιξίς συστημένων		»	
9.	»	Δέματα ²		»	
10.	»	Poste - Restante		»	
11.	»	Τηλ. διεκπεραίωσις		»	
12.	Κινητὸν	Σμύρνης — Π.	᾽Εφέσου	»	
13.	»	»	— ᾽Οδεμησίου	»	
14.	»	»	— ᾽Αξαρίου	»	
15.	»	»	— ᾽Αχμετλή	»	

Β' Ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἐσωτερικοῦ Μικρᾶς Ἀσίας

Ἐν συνεχείᾳ καὶ σὺν τῇ προόδῳ τῆς προελάσεως τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐγκαθίσταντο

1. Ἡ σφραγίς - ἐνδείξις «Συστημένα» Τύπος Ν^ο 22 (τύπου Νικολαΐδη 24) δὲν ἐχρησιμοποιήθη μόνον παρὰ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου Ἀδραμυττίου (ὅρα ὑποσημείωσιν εἰς περιοδικὸν «Φιλοτέλεια», τεύχος Ν^ο 389/1965, σελ. 20), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον Σμύρνης (ὅρα ἐπιστολὴν τῆς συλλογῆς τοῦ γράφοντος. Φάκελλος ἡμερομ. 22.11.1920).

2. Φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχη καὶ ἡ σφραγίς ΣΜΥΡΝΗ - ΕΠΙΤΑΓΑΙ. Δὲν ἀνευρέθη ὁμως μέχρι στιγμῆς.

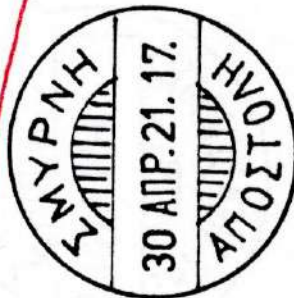
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

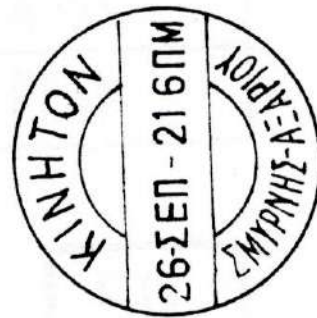
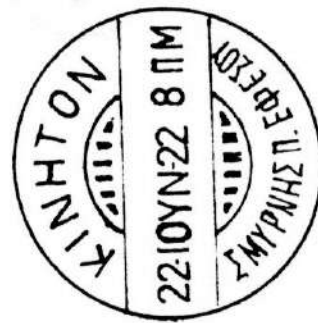
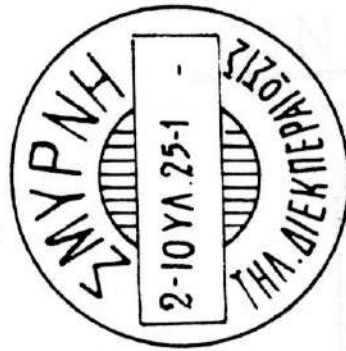
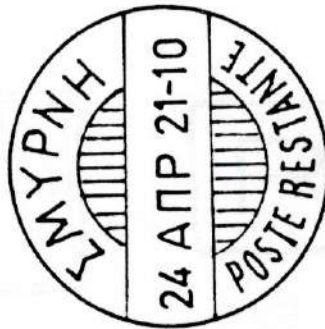
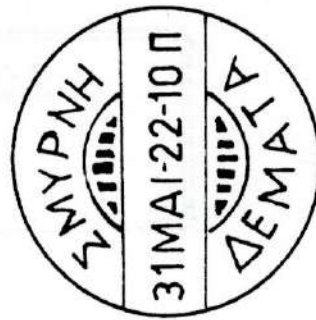
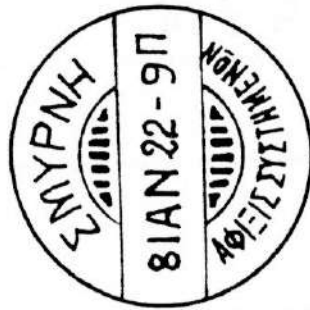
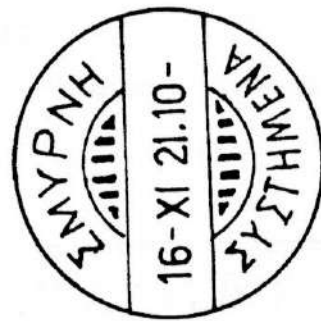
ΠΙΝΑΞ Α!

6

5

Εικάζεται ότι υπάρχει σφραγίς ΣΜΥΡΝΗ-ΕΠΙΤΑΓΑΙ. Δέν άνευρέθη
μέχρι στιγμής.

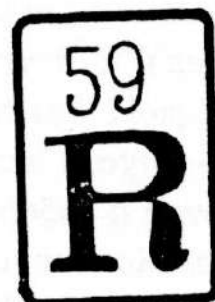
ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΑΙ
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ-ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΠΙΝΑΞ Β!

Σ	ΣΜΥΡΝΗ
	ΑΡΙΘ.

Σ	ΑΡΙΘ.
	ΓΡΑΜ.

R	SMYRNE
	Nº

ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟΝ ΤΕΛΟΣ	
ΛΕΠΤΑ	

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ

εἰς τὰς παρ' αὐτῶν καταλαμβανομένας πόλεις καὶ χωρία τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα.

Σημειωθήτω ὅτι ἡ ἰδρυσις καὶ λειτουργία ταχυδρομικῶν γραφείων ἐπετρέπετο μόνον κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Ὑπάρχουσας Ἀρμοστείας Σμύρνης. Ἡ δὲ ἔδρα ὅπου θὰ ἐγκαθίστατο τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον ἔπρεπε ὅπωςδὴποτε νὰ εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς ἐδαφικῆς περιοχῆς ἢ ὅποια προεβλέπετο ὅτι τελικῶς θὰ παρεχωρεῖτο εἰς τὴν Ἑλλάδα¹.

Δεδομένου ὅμως ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κατοχὴ ἦτο περιορισμένης ἐντολῆς (Σμύρνη καὶ προάστεια)² διευρυνθεῖσα, βραδύτερον, πάλιν μόνον ἐπὶ μικρᾷ ἀκόμῃ ἐκτάσεως πέριξ τῆς Σμύρνης, εὐλόγως διερωτᾶται πᾶς τις, πῶς ἡ Ὑπάρχουσα Ἀρμοστεία Σμύρνης, δηλαδή ὁ Ἀριστείδης Στεργιάδης, ἐπέτρεψε τὴν ἰδρυσιν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν ταχυδρομικῶν γραφείων ἐπὶ κατὰ πολὺ εὐρύτερας ἐδαφικῆς ἐκτάσεως. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον εἶναι περισσότερον ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπέκτασις αὕτη ἐπραγματοποιήθη ἀκριβῶς ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ χώρου ὁ ὁποῖος τελικῶς παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν. Ἀλλὰ γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ Ἀριστείδης Στεργιάδης παρέμεινε καὶ διετήρησε τὴν θέσιν τοῦ Ὑπάρχουσας Ἀρμοστοῦ Σμύρνης καὶ μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ Νοεμβρίου 1920, παρ' ὅλον ὅτι ἐθεωρεῖτο παρὰ πάντων ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν «ἄνθρωπος» τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, προσέτι δὲ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ μοναδικὸς Ἕλληνας ὅστις ἀνεχώρησεν ἐκ Σμύρνης μὲ Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν τοῦ 1922, εὐλόγως δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Ἀριστείδης Στεργιάδης ἦτο συγχρόνως καὶ ὁ «ἐξ ἀπορρήτων» τῶν Ἀγγλων, ὁ γνωρίζων πολὺ περισσότερα, περὶ τῶν διαθέσεων τῶν Εὐρωπαίων ἔναντι τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ ὅσα αἱ Ἑλληνικαὶ διπλωματικαὶ ὑπηρεσίαι.

Τὰ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἰδρυθέντα καὶ λειτουργήσαντα ταχυδρομικὰ γραφεῖα καταχωρίζονται εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν καὶ ἀσχέτως ἡμερομηνίας ἰδρύσεώς των. Τὴν ἡμερομηνίαν ἰδρύσεως καὶ ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας των, ἐλλείψει ἐπισήμων στοι-

1. Ἡ Ὑπάρχουσα Ἀρμοστεία Σμύρνης μόνον κατ' ἐξαίρεσιν ἐπέτρεπε τὴν ἰδρυσιν ταχυδρομικῶν γραφείων καὶ ἐκτὸς τῆς προδιαγεγραμμένης περιοχῆς, καὶ τοῦτο ἐφ' ὅσον τὸ ἐπέβαλλον αἱ ταχυδρομικαὶ ἀνάγκαι (Σ. Νικολαΐδης, Τὰ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἑλληνικὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ αἱ σφραγίδες των κατὰ τὴν ἐκστρατείαν 1919 - 1922, περιοδ. «Φιλοτέλεια», τεύχος Νο 379/1963, σελ. 69).

2. Γεν. Ἐπιτελ. Στρατοῦ. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ. Ἐκδόσις 1957 «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰς τὴν Σμύρνην», σελ. 78 § 57.

χείων¹ δὲν μᾶς εἶναι δυστυχῶς δυνατόν νὰ καθορίσωμεν ἐπακριβῶς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅμως φαίνεται ὅτι ἰδρύθησαν καὶ ἤρχισαν λειτουργοῦντα μερικὰς ἡμέρας μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἐδρῶν των ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Καὶ τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόλυτον δοθέντος ὅτι, διὰ στρατιωτικούς λόγους, πόλεις καὶ χωρία τινὰ καταληφθέντα ἐγκατελείφθησαν προσωρινῶς, ἀνακαταληφθέντα βραδύτερον. Ἐπίσης πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ἡ ὅλη διαδικασία ἐγκρίσεως τῆς ἰδρύσεως τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου, ἡ μετακίνησις προσωπικοῦ, ἡ ἐγκατάστασις κ.τ.λ. ὅπωςδῆποτε θὰ ἀπῆτουν χρόνον ἡμερῶν τινων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, πρὸς κατατόπισιν, σημειοῦμεν ἐνδεικτικῶς τὰς ἡμερομηνίας καταλήψεως ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων πόλεων καὶ χωρίων, ὅπου αὗται εἶναι γνωσταί.

ΠΙΝΑΞ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Πόλις ἢ χωρίον	Ἡμερομηνία καταλήψεως	Πόλις ἢ χωρίον	Ἡμερομηνία καταλήψεως
Ἀδραμύτιον.....	16/5/1919	Κρήνη - Τσεσμές	20/5/1919
Ἀϊδίνιον.....	14/5/1919	Κρήνη.....	20/5/1919
Ἀλάτσατα.....	20/5/1919	Κορδελιό.....	2/5/1919
Ἀλῆ - Ἀγᾶ.....	27/5/1919	Κυδωνίαι.....	16/5/1919
Ἀξάριον.....	{ 23/5/1919 6/9/1920	Λουτρά - Ἀλατσάτων.....	20/5/1919
Ἀχμετλῆ.....	10/5/1919	Μαγνησία.....	12/5/1919
Ἀχυρλῆ.....	;	Μαινεμένη.....	9/5/1919
Βαϊντήριον.....	9/5/1919	Ναζλῆ.....	21/5/1919
Βουρνόβας.....	5/5/1919	Νέα Ἐφεσσος.....	;
Βρύουλλα.....	4/5/1919	Νυμφαίου.....	19/5/1919
Δικελῆ.....	31/5/1919	Πέργαμος.....	;
Θείρα.....	17/5/1919	Σεβδίκιοι.....	4/5/1919
Κασαμπᾶς.....	16/5/1919	Σιρβί Χισάρ.....	9/5/1919
Κεμέρ.....	;	Σόμα.....	10/6/1920
Κινίκ.....	11/6/1919	Τούρμπαλη.....	6/5/1919
Κίρκαγάτς.....	;	Φώκαια (Παλαιά).....	;
		Φώκαια (Νέα).....	;

1. Ἐγγραφον ΕΛΤΑ, ἀριθ. πρωτ. 11092/104.9/16.1.74.

ΠΙΝΑΞ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΠΙΝΑΞ Α!

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

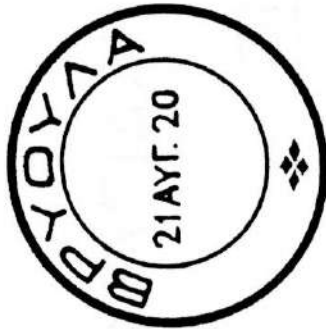
11

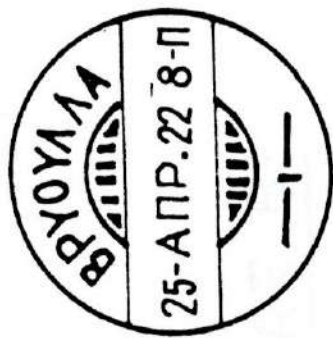
12

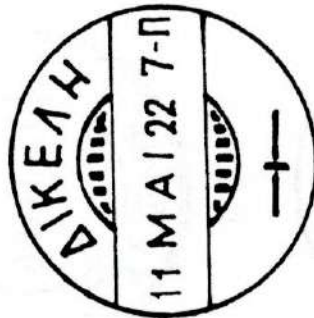
13

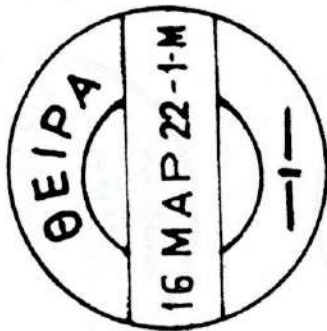
14

15

16

17

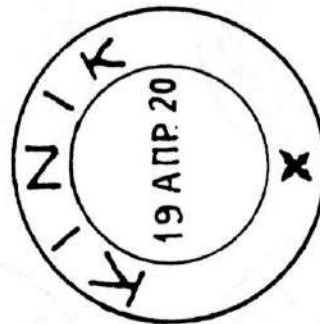
18

19

20

21

22

23

ΠΙΝΑΞ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

ΠΙΝΑΞ Β!

2.5

2.6

2.7

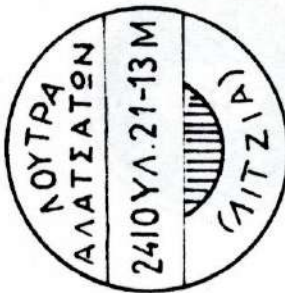
2.8

2.9

3.0

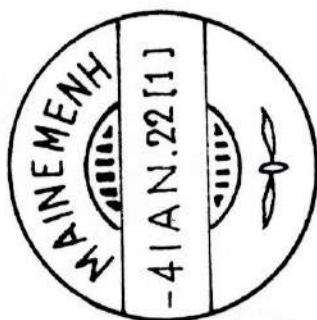
3.1

3.2

3.3

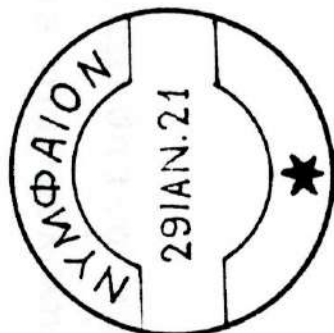
3.4

3.5

3.6

3.7

3.8

3.9

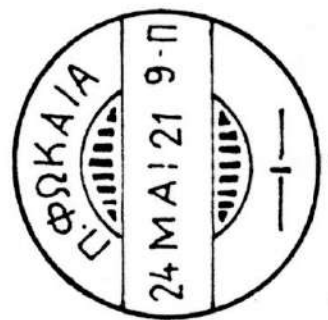
41

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

Εικάζεται ότι ἐλειτούργησαν ταχ. γραφεία εἰς Μολδοβάνην-Μπουτζᾶ καὶ Σῶκια. Σφραγίδες δὲν ἀνευρέθησαν μέχρι στιγμῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ 1919-1922

Μπαλούκερερ. Ταχ. παράρτημα 917α. Καραχισάρ.

Σχέδιον Νο 4

Ἡ ἀνωτέρω ταχυδρομικὴ σφραγὶς συναντᾶται ἐπὶ ἀποκόμματος ἐπιστολῆς, συλλογῆς τοῦ γράφοντος, πρὸς σφράγισιν 5 γραμματοσήμων 20 λεπτῶν.

Παραπλεύρως ὑπάρχει σφραγὶς λογοκρισίας Μπαλούκεσερ (σχέδιον 19).

Ἄρα εἰς Μπαλούκεσερ ὑπῆρχε ἐλληνικὸν ταχυδρομικὸν γραφεῖον ἐργαζόμενον ὑπὸ τὰ στοιχεῖα 917 Α ὡς ταχυδρομικὸν παράρτημα τοῦ Στρατιωτικοῦ τομέως 917 Α.

Σχέδιον Νο 5

Περίεργος σφραγὶς ἐπὶ φακέλλου ἐκ Καραχισάρ πρὸς Προῦσαν. Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου μὲ ἐλληνολατινικοὺς καὶ ἀραβικοὺς χαρακτῆρας μαρτυρεῖ ὅτι πρόκειται περὶ προχείρου τοπικοῦ κατασκευάσματος. Πάντως ὁ φάκελλος φέρει καὶ σφραγίδα δυσανάγνωστον Σ.Τ.Τ. καθὼς καὶ ἄλλην περίεργον σφραγίδα ἐπίσης δυσανάγνωστον. Πιθανῶς «Λογοκρισία Καραχισσάρ».

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΑΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Ἡ Λογοκρισία εἶναι, ὡς γνωστόν, ἐν ἀπὸ τὰ μέτρα ἀμύνης τὰ ὁποῖα λαμβάνει κάθε Κράτος εὐρισκόμενον ἐν πολέμῳ. Τοῦ κανόνος τούτου, κατὰ συνέπειαν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ ἐξαίρεσιν ἡ Ἑλλάς, κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν· πολλῶ μᾶλλον ὡς εὐρισκομένη ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους, καὶ δοθέντος ὅτι ἡ Τουρκικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐξηκολούθει λειτουργοῦσα ἐλευθέρως. Οὕτως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀλληλογραφίας ἐπεβλήθη καὶ ἡσκεῖτο προληπτικὴ λογοκρισία.

Κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς λογοκρισίας ἐχρησιμοποιοῦντο ἀφ' ἐνὸς ταινίαι διὰ τὸ κλείσιμον καὶ τὴν ἀσφάλισιν τῶν ὑπὸ τῶν λογοκριτῶν ἀνοιγομένων φακέλλων, καὶ ἀφ' ἑτέρου διάφοροι ἐνδεικτικαὶ σφραγίδες λογοκρισίας καὶ λογοκριτῶν.

Κατωτέρω παραθέτομεν σχέδια καὶ περιγραφὰς τῶν ἐν λόγῳ ταινιῶν καὶ σφραγίδων - ἐνδείξεων. Ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι τύποι, ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς. Οἱ κάτοχοί των παρακαλοῦνται θερμῶς ὅπως τοὺς ἀνακοινώσουν πρὸς συμπλήρωσιν κατὰ τὸ δυνατόν τοῦ καταλόγου των.

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

= ΣΜΥΡΝΗΣ =

Censure Militaire Hellénique

= SMYRNE =

Εἰδικῶς ἐκτυπωθεῖσα διὰ τὴν Λογοκρισίαν Σμύρνης ἑλληνογαλλικὴ ταινία διαστάσεων (ἐντύπου μέρους της) 10×4 ἐκ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

Censure Militaire Hellénique

Σχέδιον Νο 7

Ἑλληνογαλλικὴ ταινία λογοκρισίας διαστάσεων (ἐντύπου μέρους της) 11×4 ἐκ. ἐπὶ φακέλλου τοῦ τουρκικοῦ ταχυδρομείου τῆς Σμύρνης πρὸς Κωνσταντινούπολιν (5.6.1919).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

CENSURE HELLENIQUE

Σχέδιον Νο 8

Ἑλληνογαλλικὴ ταινία λογοκρισίας διαστάσεων (ἐντύπου μέρους της) $9,8 \times 2,4$ ἐκ. ἐπὶ φακέλλου ἐκ Σμύρνης εἰς Ἀλεξάνδρειαν (Μαΐου 1919)¹.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ 35
ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ 35

Σχέδιον Νο 9

1. Μελετῆται τινὲς φρονοῦν ὅτι ἡ ταινία αὕτη λογοκρισίας ἐπετίθετο κατὰ τὴν ἄσκησιν ἐλέγχου τῆς ἐπιστολῆς, ὅταν διήρχετο ἐξ Ἑλλάδος ἢ κατὰ τὴν ἀφίξιν της εἰς Ἑλλάδα καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκ Σμύρνης. Δὲν συμφωνοῦμεν μὲ τὴν ἄποψιν ταύτην, διότι τοῦτο θὰ ἐσήμαινεν ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ ἀνεχώρουν ἐκ Σμύρνης, χωρὶς νὰ λογοκριθοῦν.

Ἡ γνωστὴ εἰς δύο σειρὰς σφραγίς - ἔνδειξις ^{ΕΛΛΗΝΙΚΗ} ^{ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ} 35 (μὲ διαφόρους ἀριθμοὺς παραπλεύρως), διὰ τῆς ὁποίας ἐσφραγίζοντο αἱ ταινίαι λογοκρισίας ¹.

Σχέδιον Νο 10
διαμέτρου 2 ἐκ.

Σχέδιον Νο 11
διαμέτρου 1,7 ἐκ.

Αἱ ἐνδείξεις αὐταί, καθὼς καὶ μὲ ἄλλους ἀριθμούς, συναντῶνται ἐπὶ φακέλλων ἐκ Σμύρνης μαζὶ μὲ ἄλλας σφραγίδας - ἐνδείξεις λογοκρισίας. Προφανῶς πρόκειται περὶ ἐνδεικτικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἀσκήσαντος τὴν λογοκρισίαν ὑπαλλήλου.

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΠΑΝΟΡΜΟΥ

Σχέδιον Νο 12

Χειροποίητος σφραγὶς διαστάσεων $2,5 \times 1,4$ ἐκ. φέρουσα μόνον τὰ ἀρχικὰ τῶν λέξεων : Ε(λληνική) Σ(τρατιωτική) Λ(ογοκρισία).

Σχέδιον Νο 13

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 3,4 ἐκ.

1. Καὶ ἡ σφραγὶς - ἐνδείξις αὕτη, συναντωμένη ἐπὶ πολλῶν ἐπιστολῶν ἐκ Σμύρνης, φρονοῦμεν ὅτι ἐχρησιμοποιεῖτο ἐκεῖ πρὸς σφράγισιν τῶν ταινιῶν λογοκρισίας.

Σχέδιον Νο 14

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 3,9 ἐκ.

Σχέδιον Νο 15, Φ

Ταινία λογοκρισίας Πανόρμου διαστάσεων (ἐντύπου μέρους της) $6,7 \times 2,4$ ἐκ. Συναντᾶται ἐπὶ διαφόρων χρωμάτων χάρτου.

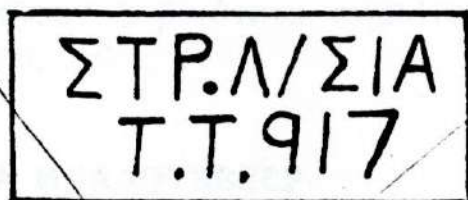
Σχέδιον Νο 16 √ C ψαυ

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 4 ἐκ. √

Σχέδιον Νο 17 ✓

Δίκυκλος σφραγίς διαμέτρου 3,5 εκ.

Σχέδιον Νο 18

Σφραγίς Στρατιωτικής Λογοκρισίας Τ.Τ. 917¹ διαστάσεων $4,3 \times 1,8$ εκ. (ἐπὶ ἐπιστολῆς ἐκ Πανόρμου εἰς Κωνσταντινούπολιν).

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Σχέδιον Νο 19 ✓

Δίκυκλος σφραγίς διαμέτρου 4,1 εκ. (μύλην) + μύλην

1. Όρα εἰς πίνακα ταχυδρομικῶν γραφείων Μικρᾶς Ἀσίας σχέδιον ταχ. παραρτήματος 917 Α. Πιθανῶς τὸ ταχ. παράρτημα 917 Α (Μπαλουκεσέρ) νὰ ἐξηρτάτο ἐκ τοῦ Σ.Τ.Τ. 917 (Πανόρμου).

Σχέδιον Νο 20 ✓

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 3,6 ἐκ. Τὰ εἰς τὸ μέσον τῆς σφραγίδος γράμματα «Φ.Μ.» κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα σημαίνουν Φρουραρχεῖον (ἢ Φρουρὰ) Μουδανιῶν. (b10x)

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΜΠΑΛΟΥΚΕΣΕΡ

Σχέδιον Νο 21 ✓

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 3,9 ἐκ,

Σχέδιον Νο 22 ✓

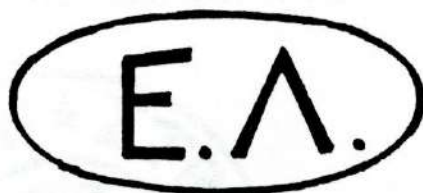
Παραλληλόγραμμος σφραγὶς διαστάσεων $3,5 \times 1,5$ ἐκ. Αἱ συντετμημέναι λέξεις σημαίνουν ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ.

Σχέδιον Νο 23 ✓

FAC

Δίκυκλος σφραγίς διαμέτρου 3,5 εκ.

Σχέδιον Νο 24 ✓

Ἑλλειψοειδῆς σφραγίς διαστάσεων $3,7 \times 1,7$ εκ. Τὰ γράμματα σημαίνουν Ἑλληνική Λογοκρισία.

Εἰς Μπαλούκεσερ ἐλειτουργεῖ καὶ ταχυδρομικὸν παράρτημα ὑπ' ἀριθμ. 917 Α (ὄρα σχετικὴν εἰκόνα εἰς πίνακα σφραγίδων Μικρᾶς Ἀσίας).

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΔΟΥΛΑΙΟΥ (Ἑσκή Σελήρ)

Σχέδιον Νο 25

Δίκυκλος σφραγίς διαμέτρου 3,8 εκ.

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΠΡΟΥΣΗΣ

Σχέδιον Νο 26

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 4 ἐκ.

Σχέδιον Νο 27

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου $\frac{3,8}{4}$ ἐκ. (Μαυρὴ) ~~αποσφραγισμένη~~

Σχέδιον Νο 28

Χειροποίητος σφραγὶς διαμέτρου 4 ἐκ.

Τυφὸς κατὰ Π.Μ.
3/10/21 - 23/10/22

Τυφὸς κατὰ Π.Μ.
10/11/20 - 19/11/20
Λαγυρὸς 2215

Τυφὸς κατὰ Π.Μ.
25/12/20 - 5/1/21

20/11/20
10/11/20

20/12/20

21/12/20
17/6/21

V Τύπος μετά Π.Μ.
11/3/21 -
Αρχ. 2249

Σχέδιον Νο 29 ✓

18/3/21

Χειροποίητος σφραγίς διαμέτρου 4 εκ. *σε μεμνημένη;*

X Τύπος μετά Π.Μ.
4/9/21 - 11/3/21
Αρχ. 2225

Σχέδιον Νο 30 ✓

Χειροποίητος σφραγίς διαμέτρου 4,2 εκ.

α 14/5/20
β 10/6/21
γ 4/8/21
δ 11/8/21

VIII Τύπος μετά Π.Μ.
12/6/21 - 26/6/21

Σχέδιον Νο 31

Χειροποίητος σφραγίς διαμέτρου 3,2 εκ.

κλειστό + ιδιωτικό Γ.Σ.Σ.

IV Τύπος μετά Π.Μ.
23/6/21
Αρχ. 2224

ΕΛΛ. ΛΟΓΟΚΡΗΣ

ε 17/1/21
ζ 12/4/21
η 26/6/21

ΕΛΛ : ΣΤΡ : ΛΟΓΟΚΡΙΣ 21/3/21

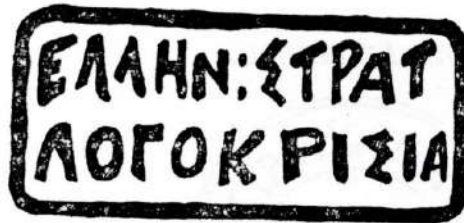
Ἡ ἑλληνικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ

137

ΕΛΛ+ΣΤΡ
ΛΟΓΟΚΡΙΣ

Σχέδιον Νο 32

Χειροποίητος σφραγὶς εἰς δύο γραμμάς, διαστάσεων $4,5 \times 1,8$ ἐκ. ✓

Σχέδιον Νο 33

Χειροποίητος σφραγὶς εἰς δύο γραμμάς, διαστάσεων $5,1 \times 2,3$ ἐκ. ✓

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΚΙΟΥΤΑΧΙΑΣ

Σχέδιον Νο 34

Δίκυκλος σφραγὶς διαμέτρου 4 ἐκ.

Σχέδιον Νο 35

Π 29/10/20
2010 20

510/5/20
21/5/20

1/11/21
20 17/11/21

II Τυπος ΠΜ
10/10/20 - 29/11/20
Λεγνοί 2213 IIa
2214 IIb

II Τυπος κοσμητ. Τ.Μ.
10/9/20 - 21/9/20
Λεγνοί 2211, 2212

I

Δίκυκλος σφραγίς διαμέτρου 2,6 εκ. Οί εις τὸ μέσον τῆς σφραγίδος ἄραβικοὶ χαρακτῆρες ἀναγράφουν «Sansur ascerié» ἥτοι στρατιωτικὴ λογοκρισία.

Λ Ο Γ Ο Κ Ρ Ι Σ Ι Α

Σχέδιον Νο 36

Ταινία λογοκρισίας ἐπὶ σιγαροχάρτου ἀναγεγραμμένη διὰ γραφομηχανῆς.

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΚΙΟΥ

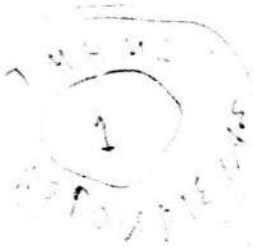
Σχέδιον Νο 37 (✓)

Δίκυκλος σφραγίς διαμέτρου 3,6 εκ. ἐπὶ ἐπιστολῆς ἀπὸ **QUEM-LIK (ΚΙΟΣ)** εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὰ εἰς τὸ κέντρον γράμματα προφανῶς σημαίνουν Φρουραρχεῖον Κίου. (μτλς)

Σχέδιον Νο 37α

Ἡ σφραγίς αὕτη λογοκρισίας συναντᾶται ἐπὶ τριῶν ἐπιστολῶν ἐκ Κίου εἰς Κωνσταντινούπολιν. Δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἐρμηνεύσωμεν.

Ἡ ἑλληνικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ

139

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

Μεταγωγικῶν Σώματος Ια Μοίρας
Ὁρειβατ. Πυροβολικοῦ

Λογοκρισία
Μετ. Σώμ. Ια Μ. Ο. Π.
Ο Διοικητῆς

Σχέδιον Νο 38

αὐτὸ κεντ.

Ἐρυθρὰ σφραγὶς ἐπὶ φακέλλου.

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

IV ΛΟΧΟΥ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ
ΤΤ 929

Σχέδιον Νο 39

Κυανοπρασίνη σφραγὶς ἐπὶ φακέλλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΤΟ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ

Εἰς γενικὴν μελέτην του περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατιωτικοῦ ταχυδρομείου, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 344/1957 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Φιλοτέλεια» καὶ ἀναδημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ «The Aero Field» τοῦ Sutton Coldfield τῆς Ἀγγλίας, ὁ ταξίαρχος ἐ.ἀ. τῆς Ἀεροπορίας κ. Ἀριστείδης Ξανθόπουλος Τ.Δ/τῆς τῆς ἱστορικῆς ὑπη-

ρεσίας της Ε.Β.Α. ιστορεῖ καὶ τὰ τοῦ ἀεριοπορικοῦ ταχυδρομείου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας 1919 - 1922.

Ἦδη, κατόπιν ἐπιμόνων ἀναζητήσεών του καὶ συγκεντρώσεως θετικῶν πληροφοριῶν ὁ κ. Ξανθόπουλος, τὸν ὁποῖον εὐχαριστοῦμεν θερμότατα, ἐτροποποίησε, συνεπλήρωσε καὶ μᾶς ἀνεκοίνωσε τὸ ἀνωτέρω ἱστορικόν, ὡς ἀκολουθῶς:

«Κατὰ τὸν Α. Clement, τὸ 1921 - 1922 ἐλειτουργεῖ Στρατιωτικὴ ἀεροπορικὴ γραμμὴ μεταξὺ Σμύρνης - Ἀθηνῶν διὰ τὴν προώθησιν τῆς ὑπηρεσιακῆς ἀλληλογραφίας. Ἐγένοντο δὲ δεκταὶ πρὸς μεταφορὰν καὶ ἐπιστολαὶ ἰδιωτῶν φέρουσαι ἑλληνικὰ γραμματόσημα μὲ σφραγίδας τῶν Ἑλληνικῶν Δυνάμεων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ (ἐδῶ προφανῶς

Σχέδιον Νῦ 40

Σχέδιον Νῦ 41

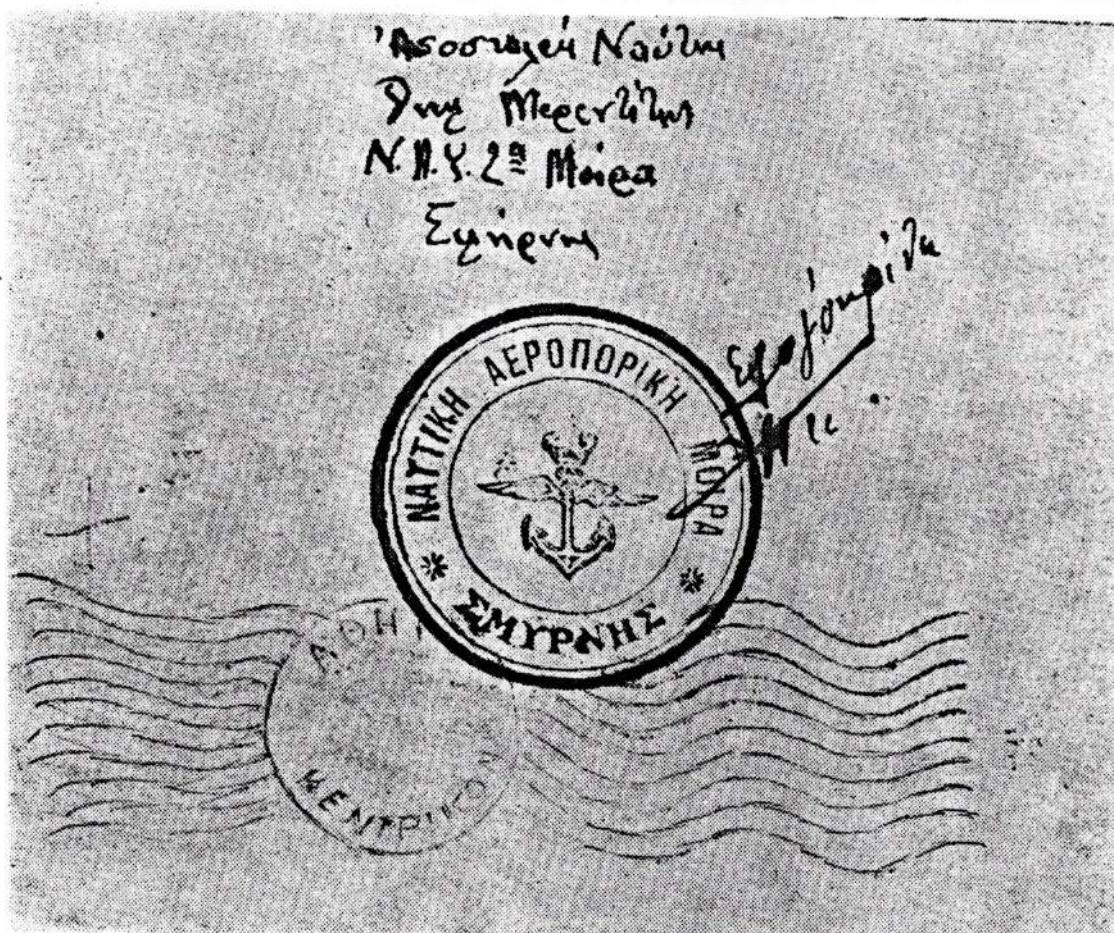
ὁ Clement ὑπονοεῖ σφραγίδας τῆς Ἑλληνικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία ἐλειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ 1919 κανονικῶς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ). Εἰδικαὶ ἀεροπορικαὶ σφραγίδες δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν».

Τ' ἀνωτέρω ὅμως δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένα, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σημεῖον, διότι, ὅπως μᾶς εἶναι γνωστόν, ἡ Στρατιωτικὴ ἀεροπορικὴ ἀνταπόκρισις μεταξὺ Μικρᾷ Ἀσίας καὶ Κέντρου δὲν ἐγένετο ἀπ' εὐθείας μεταξὺ Σμύρνης - Ἀθηνῶν ἀλλὰ ἀεροπορικῶς μεταξὺ Σμύρνης - Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ ἐκεῖθεν σιδηροδρομικῶς μέχρις Ἀθηνῶν.

Πράγματι, εἰδικαὶ ἀεροπορικαὶ σφραγίδες δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ ἐπιστολαὶ εἶναι σπανιώταται. Εἰς τὸ Μουσεῖον ἐπιστημῶν τοῦ South Kensington εἶναι γνωστὴ μία ἐπιστολὴ (φάκελλος) ἡ ὁποία φέρει τετράγωνον σφραγίδα τῆς Ἀεροπορικῆς Βάσεως Σμύρνης (σχέδιον Νῦ 40) καὶ γραμματόσημα ἐσφραγισμένα διὰ στρογγύλης ἐπισήμου ὑπηρεσιακῆς σφραγίδος ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΤΡ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΣΜΥΡΝΗΣ Τ.Τ. μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θυρεοῦ εἰς τὸ μέσον (σχέδιον Νῦ 41).

Ἡ ἐπιστολὴ (φάκελλος) αὕτη ἀνήκεν εἰς τὴν περίφημον συλλογὴν ἀεροπορικοῦ ταχυδρομείου τῆς δεσποινίδος Penn Gaskell τὴν ὁποίαν καὶ ἐκληροδότησε μαζὺ μεὶ ὁλόκληρον τὴν συλλογὴν τῆς εἰς τὸ ἀνωτέρω Μουσεῖον.

Κατὰ τὸν Francis I. Field, εἰδικὸν ἐπὶ τῶν ἀεροπορικῶν θεμάτων,

Εἰκὼν 10.

πρέπει νὰ εἶναι μοναδική διότι ἀπὸ τοῦ 1924 οὐδεμία ἄλλη παρουσιάσθη εἰς τὴν Φιλοτελικὴν ἀγοράν.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι ὁ κατάλογος τοῦ D. Field, ὁ ὁποῖος περιγράφει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀεροπορικοῦ ταχυδρομείου ἐν Ἑλλάδι, λεπτομερέστερον οἰασδῆποτε ἄλλης χώρας, οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς ἀνωτέρω ἀεροπορικῆς μεταφορᾶς ταχυδρομείου.

Ὑπάρχει ὁμως καὶ μία ἄλλη ἐπιστολὴ (φάκελλος) σφραγισμένη εἰς τὸ πίσω μέρος μεὶ στρογγύλην σφραγίδα ΝΑΥΤΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΜΟΙΡΑ - ΣΜΥΡΝΗΣ (εἰκὼν 10).

Ἀμφότεραι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι ἐπιστολαὶ δὲν εἶναι ἀπο-

λύτως ἐξηκριβωμένον, ἐὰν πράγματι ἐταξίδευσαν ἀεροπορικῶς καὶ μάλιστα διὰ τῆς διαδρομῆς Σμύρνης - Ἀθηνῶν ἢ ἠκολούθησαν τὴν γραμμὴν Σμύρνης - Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ ἐκεῖθεν διεβιβάσθησαν σιδηροδρομικῶς εἰς Ἀθήνας.

Δοθέντος δὲ ὅτι οὐδεμίαν ἔνδειξιν ἀεροπορικῆς ἀποστολῆς φέρουν, τίποτε δὲν ἀποκλείει τὴν μεταφορὰν τῶν ἀτμοπλοϊκῶς (Σμύρνη - Πειραιεύς), ἔστω καὶ ἐὰν ἔφερον ὑπηρεσιακὰς σφραγίδας ἀεροπορικῶν Μονάδων.

Τελευταίως ἐξηκριβώθη ἀπὸ ἀεροπόρον ὑπηρετήσαντα εἰς Σμύρνην, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτι ἡ τετράγωνος σφραγὶς τῆς πρώτης ἐπιστολῆς (σχέδιον Ν° 40) ἀνῆκεν εἰς μονάδα τῆς Ναυτικῆς Ἀεροπορίας, ἡ ὁποία ἤδρευεν εἰς τὴν πόλιν Σμύρνης ὡς «Μονὰς ὑποδοχῆς» μὲ τὸν τίτλον **ΝΑΥΤΙΚΗ ΒΑΣΙΣ ΣΜΥΡΝΗΣ**.

Ἡ μονὰς αὕτη ἐχρησιμοποιεῖ τὴν στρογγύλην ὑπηρεσιακὴν σφραγίδα (σχέδιον Ν° 42).

ΝΑΥΤΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ — ΜΟΙΡΑ ΣΜΥΡΝΗΣ

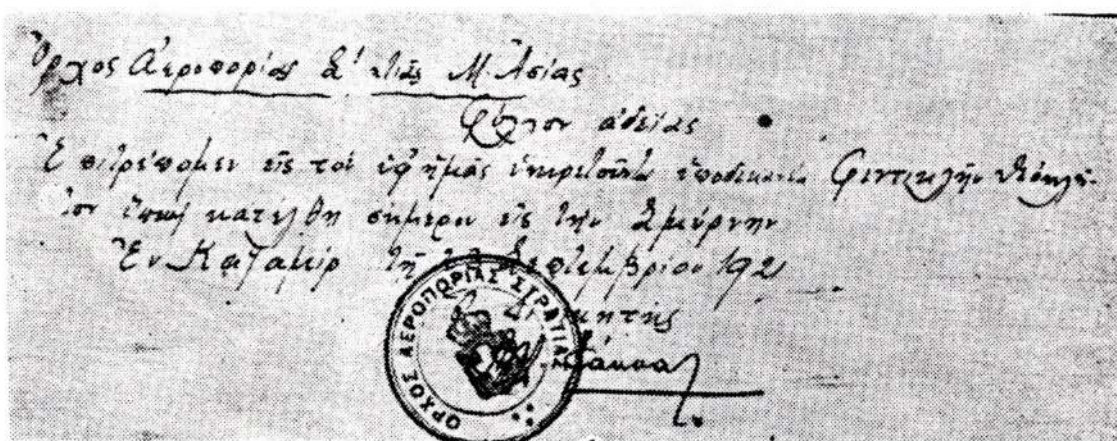
Σχέδιον Ν° 42 ✓

Εἰς Σμύρνην ὑπῆρχον δύο ἀεροδρόμια. Ἐκ τούτων, τὸ πρῶτον ἐχρησιμοποιεῖτο ἀπὸ τὴν Στρατιωτικὴν Ἀεροπορίαν καὶ εὕρισκετο εἰς Καζαμίρ παρὰ τὸ χωρίον Σεβδίκιοϊ.

Παραθέτομεν φωτοτυπίαν διασωθέντος φύλλου ἀδείας (εἰκ. 11).

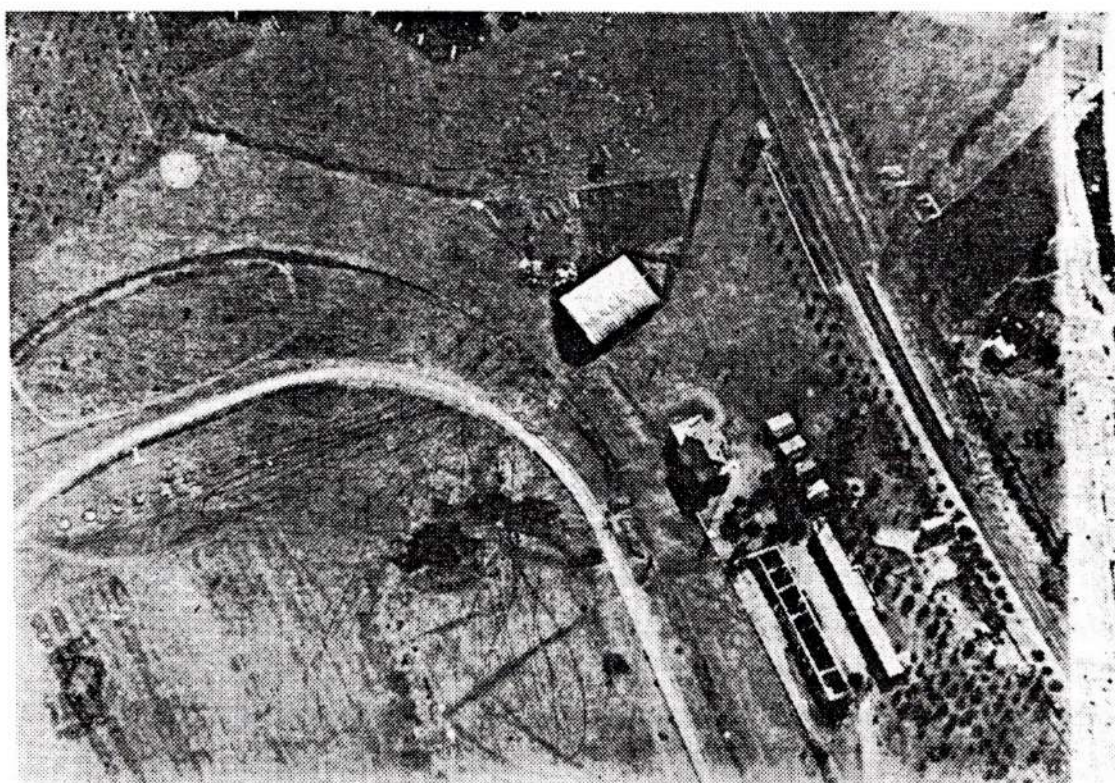
Τὸ δεύτερον χρησιμοποιούμενον ἀπὸ τὴν Ναυτικὴν Ἀεροπορίαν εὕρισκετο εἰς Παραδείσι παρὰ τὴν Σμύρνην.

Παραθέτομεν ἀεροφωτογραφίαν (εἰκὼν 12) ληφθεῖσαν κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν ἀεροπορικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Λήμνου.

Εἰκὼν 11.

Σημειοῦμεν ὅτι τὸ Στρατιωτικὸν ἀεροδρόμιον Σμύρνης ἐκαλεῖτο ἀρχικῶς ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ καὶ εἶτα ΟΡΧΟΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ (Σφραγὶς σχέδιον Νῦ 43).

Εἰκὼν 12.

Ἡ ἐνδειξὶς ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΑΣΙΣ ἢ ὁποία χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν σφραγίδα (σχέδιον Νῦ 40) τῆς ἀεροπορικῆς βάσεως Σμύρνης (Ναυτικοῦ) συναντᾶται διὰ πρώτην φοράν καὶ εἶναι ὅρος καθιερω-

θείς μετά τὸ 1930. Πιθανῶς μάλιστα κατ' ἀντιγραφὴν ἀπὸ τὴν προαναφερθεῖσαν σφραγίδα τῆς ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗΣ ΒΑΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΗΣ.

Τέλος κρίνομεν σκόπιμον νὰ διευκρινήσωμεν ὅτι ἡ Ναυτικὴ

Σχέδιον Νο 43 |

Ἀεροπορικὴ Ὑπηρεσία δὲν ἐχρησιμοποίει ὑδροπλάνα, ὅπως εὐλόγως ἡδύνατο νὰ ὑποθέσῃ τις, ἀλλὰ κανονικὰ ἀεροπλάνα. Ἦτο δηλαδὴ κάτι παρόμοιον μὲ τὴν σημερινὴν Ἀεροπορίαν Ναυτικῆς συνεργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ (1919 - 1922)

Ὁ κ. Ἀθανάσιος Ζερβόπουλος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκδόσεως τῶν γραμματοσήμων Σμύρνης τὴν ὁποίαν διέσωσε ¹ ἀναφέρει ὅτι καὶ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Σμύρνης ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων (2.5.1919) τὸ τουρκικὸν ταχυδρομεῖον, ὡς τμῆμα τοῦ ὅλου τουρκικοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ, ἐξετέλει ἐλευθέρως ² τὰ καθήκοντά του καὶ δι' αὐτοῦ διεξήγετο ἡ ταχυδρομικὴ ἀνταπόκρισις τόσον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν (Istanbul) ἀτμοπλοϊκῶς καὶ σιδηροδρομικῶς, ὅσον καὶ πρὸς τὴν ἐνδοχώραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Ἀλλωστε ὁ Σ.Τ.Τ. 908 κατέλαβε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τμῆμα μόνον τῶν τουρκικῶν ταχυδρομείων Σμύρνης.

Ἡ ἀκρίβεια τῆς πληροφορίας ταύτης μὲ τὴν προσθήκην τοῦ γράφοντος ὅτι, ἡ διὰ τοῦ τουρκικοῦ ταχυδρομείου διεκπεραίωσις

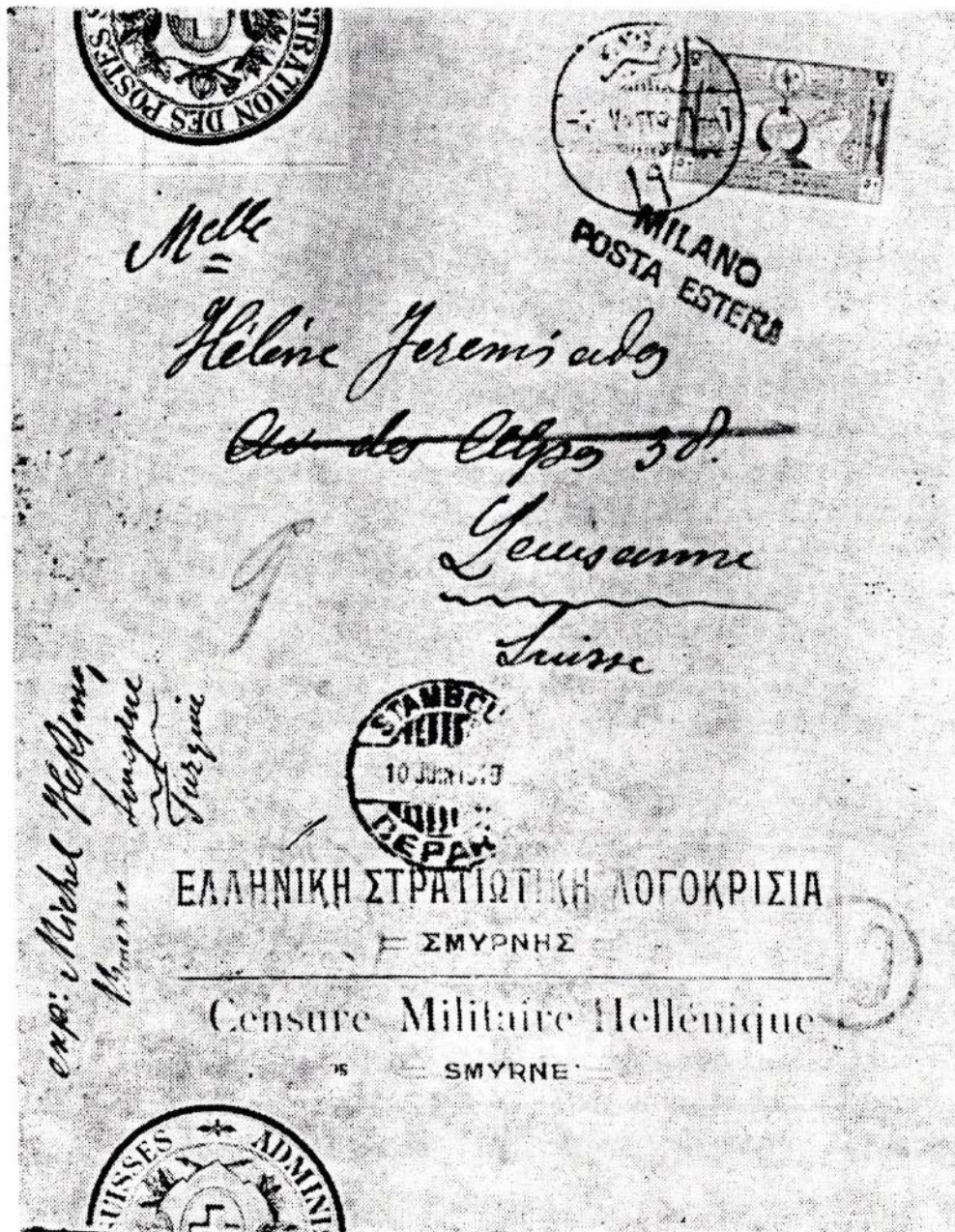
1. Περιοδ. «Φιλοτέλεια», τεύχη 16 - 31/1925 - 1927.

2. Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ, σελ. 49 § 32.

7-V-335-7-1
6-7-335-6-3
534
119
145

Ἡ ἐλληνικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ

τῆς ἀλληλογραφίας ἦτο μὲν ἐλευθέρα, ἀλλ' ὑπέκειτο εἰς τὸν ἔλεγχον
τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς λογοκρισίας, πιστοποιεῖται ἐκ τῆς

Εἰκὼν 13.

παρατιθεμένης φωτογραφίας φακέλλου, περιγραφομένου ἐν συνεχείᾳ
(εἰκὼν 13).

Φάκελλος ἀποστολῆς Σμύρνης μὲ τουρκικὸν γραμματόσημον
σφραγισμένον «Izmir 5.6.1335 (1919)».

6-7-335-6-3

Φέρει ταινίαν τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς λογοκρισίας Σμύρνης (τύπος λογοκρισίας Σμύρνης 1. σχέδιον Ν^ο 6) τὴν στρογγύλην σφραγίδα 10 (προφανῶς τοῦ λογοκρίναντος τὴν ἐπιστολὴν ὑπαλλήλου) διαβατικὴν σφραγίδα «Milano Posta Estera» καὶ τέλος ταινίαν τῆς Administration des Postes Suisses ἐπικολληθεῖσαν κατὰ τὴν ἄφιξιν εἰς τὴν Λωζάννην. Ἐπὶ τοῦ φακέλλου ὑφίσταται καὶ ἡ τουρκικὴ σφραγίς : Stambul - Depart - Io Juin 1919 ἐπιτεθεῖσα κατὰ τὴν διάβασίν του πρὸς Ἑλβετίαν ¹.

Ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ τὸ ἐπικρατῆσαν ἀρχικῶς πνεῦμα παρὰ τῇ Ὑπάτῃ Ἀρμοστείᾳ Σμύρνης, ἦτο νὰ ἀξακολουθήσῃ ἐκτελουμένη ἡ διεκπεραίωσις τῆς ἀλληλογραφίας ὅπως καὶ πρότερον διὰ τῶν ὑφισταμένων τουρκικῶν ταχυδρομικῶν γραφείων ².

Φαίνεται ὅμως ὅτι διὰ τῶν τουρκικῶν ταχυδρομείων ἡσκεῖτο κατασκοπεία εἰς βάρος τῶν Ἑλληνικῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἐκρίθη ἐπιβεβλημένη ἡ ἀντικατάστασις τῶν ὑπὸ καθαρῶς ἑλληνικῶν τοιούτων. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα ἐπέμεινεν ἡ Ἑλληνικὴ στρατιωτικὴ ἡγεσία. Οὕτω τὴν 20ὴν Ἰουνίου 1919 οἱ ἐν Σμύρνῃ Τοῦρκοι ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ κτίριον τῶν τουρκικῶν ταχυδρομείων.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διαπιστώνομεν μίαν ἀσάφειαν ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς περαιτέρω λειτουργίας τῶν τουρκικῶν ταχυδρομείων. Διότι, ἐνῶ εἶναι ἀκριβὲς ὅτι οἱ Τοῦρκοι ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι ἐξεβλήθησαν ἀπὸ τὸ τουρκικὸν κτίριον τῶν ταχυδρομείων, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθησαν οἱ ἐξ Ἀθηνῶν καταφθάσαντες Ἕλληνες ταχυδρομικοὶ συνάδελφοί των, εἶναι ἐξ ἴσου ἀκριβὲς καὶ βέβαιον, ἀποδεικνυόμενον ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν γεγονότων, ὅτι ἡ λειτουργία τῆς τουρκικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας δὲν διεκόπη. Προφανῶς τὸ προσωπικὸν τῶν τουρκικῶν ταχυδρομείων ἢ περιορίσθη εἰς τμῆμα μόνον τοῦ κτιρίου ἢ ἐγκατεστάθη εἰς ἄλλο οἶκημα καὶ ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενον παρὰ τὴν ἀντίθετον, ὡς προεγράφη, γνώμην καὶ διάθεσιν τῶν στρα-

1. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἀποστολεὺς τῆς ἐπιστολῆς σημειώνει εἰς τὴν διεύθυνσίν του SMYRNE - TURQUIE.

2. Γεν. Ἐπιτελ. Στρατοῦ. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ. Ἔκδ. 1957 «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰς τὴν Σμύρνην», σελ. 140 § 112. Ἐπίσης Σ. Νικολαΐδης, Τὰ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἑλληνικά ταχυδρομικά γραφεῖα καὶ αἱ σφραγίδες των κατὰ τὴν ἐκστρατείαν 1919 - 1922, περιοδ. «Φιλοτέλεια», τεύχη Ν^ο 379 - 380/1963.

τιωτικῶν Ἀρχῶν¹. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως καὶ νὰ γίνηται ποιά τις σύγκρουσις τοῦ ἀνωτέρω γεγονότος μὲ τὴν κατάληψιν τοῦ τουρκικοῦ Λιμεναρχείου ὅπου, πράγματι, ἐγκατεστάθη τὴν 20ὴν Μαΐου 1919 ὁ Σ.Τ.Τ. 902 τῆς βάσεως Σμύρνης.

Πάντως ὁ κ. Σοφοκλῆς Νικολαΐδης δι' ἀνακοινώσεώς του δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 389/1965 τεύχος περιοδικοῦ «Φιλοτέλεια»

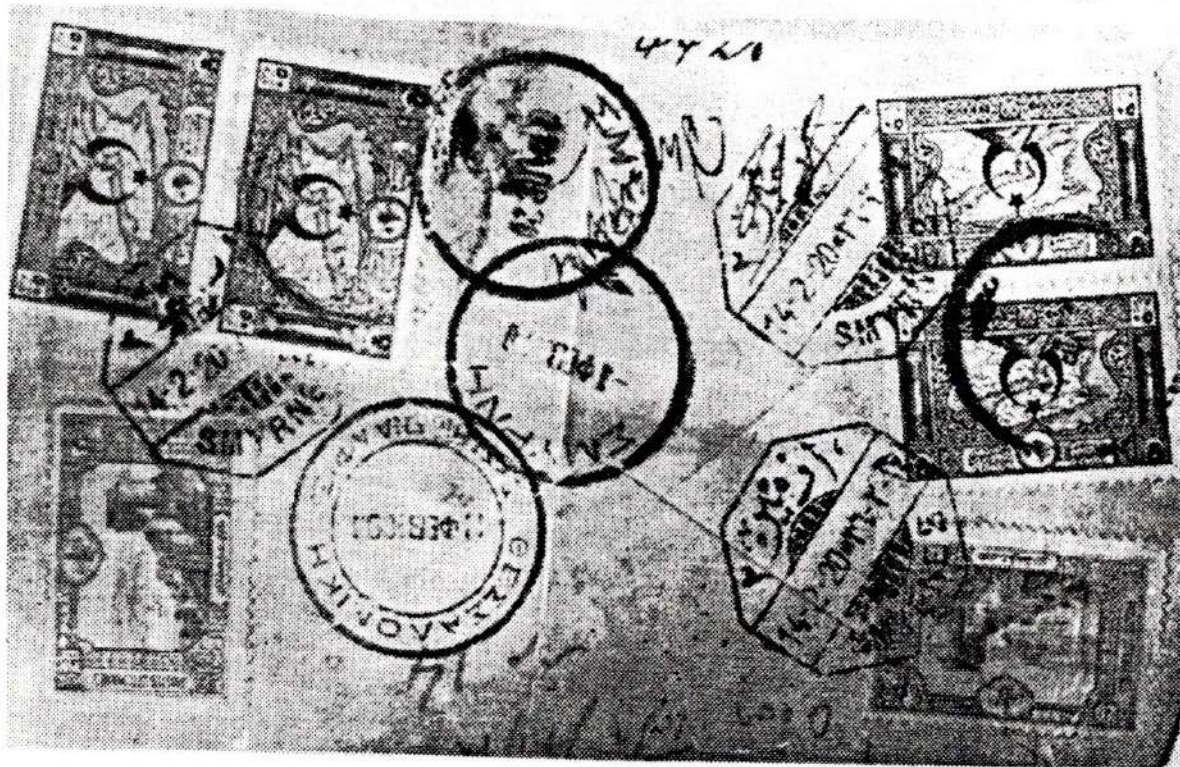
Εἰκὼν 14.

ἐγνωστοποίησε τὴν ἀπόκτησιν φακέλλου, ἀποστολῆς Σμύρνης καὶ προορισμὸν Κωνσταντινούπολιν, μὲ τουρκικὰ γραμματόσημα σφραγισμένα 23.3.1920. Κατέληξε δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ τουρκικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐξηκουλούθησε λειτουργοῦσα ἐλευθέρως καὶ τῇ ἀνοχῇ τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν. Τότε κατηργήθησαν πλέον ὅλαι αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ αἱ

1. Ἐπικράτησε δηλαδὴ ἡ γνώμη τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστείας Σμύρνης (Ἀρ. Στεργιάδη). Ὅρα Γ.Ε.Ν. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ, ἐκδοσις 1957 «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰς τὴν Σμύρνην», σελ. 140 § 112.

ἐντὸς τῆς παραχωρηθείσης, διὰ τῆς συνθήκης, εἰς τὴν Ἑλλάδα περιοχῆς. Παρατηρεῖ μάλιστα ὁ κ. Νικολαΐδης ὅτι ὁ μνημονευθεὶς φάκελλος οὐδεμίαν ἔνδειξιν φέρει μαρτυροῦσαν ὅτι οὗτος διήλθε δι' ἑλληνικοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

Τὴν ἰδίαν παρατήρησιν ἔκαμε καὶ ὁ γράφων ἐπὶ ἐτέρας ἐπιστολῆς, εἰκονιζομένης κατωτέρω (εἰκὼν 14) ἀποστολῆς Σμύρνης καὶ

Εἰκὼν 15.

προορισμὸν Ἀλεξανδρείαν. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φέρει ἡμερομηνίαν ἀποστολῆς Αὐγούστου 1919, ἀλλὰ προορίζεται διὰ τὸ ἐξωτερικόν, ὁπότε μεσολάβησις τῶν ἑλληνικῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν θὰ ἦτο ἴσως πλέον ἐπιβεβλημένη. Τὸ ἐκπληκτικὸν εἶναι ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη οὐδεμίαν ἔνδειξιν ἢ σημεῖον ἑλληνικῆς στρατιωτικῆς λογοκρισίας φέρει, ἐνῶ ἀντιθέτως φέρει σφραγίδα Ἀγγλικῆς λογοκρισίας.

Πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ κ. Νικολαΐδη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ τουρκικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐξηκολούθησε λειτουργοῦσα ἐλευθέρως, τῇ ἀνοχῇ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν, συντάσσεται καὶ ὁ γράφων. Στηρίζεται δὲ πρὸς τοῦτο ὅχι μόνον εἰς τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν εἰκονιζόμενον φάκελλον (εἰκὼν 15) ἀποστολῆς Σμύρνης καὶ προοριστὸν Θεσσαλο-

νίκην, ὁ ὁποῖος φέρει τουρκικὰ γραμματόσημα σφραγισμένα διὰ τῆς γνωστῆς ὀκταγώνου τουρκικῆς σφραγίδος τῆς Σμύρνης καὶ ἡμερομηνίαν 14.2.1920. Καὶ διὰ τοῦ φακέλλου τούτου δὲν ἐπιβεβαιοῦται, ἀπλῶς, τὸ ὀρθὸν συμπέρασμα τοῦ κ. Νικολαΐδου «περὶ ἀνοχῆς τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν», ἀλλὰ προσέτι ἀποδεικνύεται καὶ συνεργασία μεταξὺ ἐλληνικῆς καὶ τουρκικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Διότι ὁ εἰκονιζόμενος ἀνωτέρω φάκελλος (εἰκὼν 15) κατατεθεὶς εἰς τὸ τουρκικὸν ταχυδρομεῖον Σμύρνης, μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ ὁποίου ἡκυρώθησαν τὰ ἐπ' αὐτοῦ τουρκικὰ γραμματόσημα, φέρει :

1ον τὴν ἐλληνικὴν σφραγίδα τοῦ ταχυδρομεῖου Σμύρνης ἡμερομηνίας 1.2.1920¹ εἰς τὸ ὁποῖον παρεδόθη ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ ταχυδρομεῖου πρὸς διαβίβασιν εἰς Θεσσαλονίκην.

2ον τὴν σφραγίδα «Θεσσαλονίκη - Ἀφιξίς συστημένων» 11.2.1920 καὶ

3ον Πάλιν τὴν σφραγίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ ταχυδρομεῖου Σμύρνης 11.4.1920 ὅπου ἐπεστράφη μετὰ δέμηνον μὲ χειρόγραφον ἔνδειξιν «δὲν ἀνευρέθη» (προφανῶς ὁ παραλήπτης τῆς Θεσσαλονίκης) διὰ νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸν ἀποστολέα της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περιοδικὸν «Φιλοτέλεια», Ἀθῆναι.

Περιοδικὸν «Γραμματόσημον», Ἀθῆναι.

† Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια.

† Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ. Διεύθυνσις Ἱστορίας Στρατοῦ. Ἐκδόσις 1957 «Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εἰς τὴν Σμύρνην».

† Ξενοφ. Στρατηγοῦ, Ἡ Ἑλλάς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Γεωργ. Βεντήρη, Ἡ Ἑλλάς τοῦ 1910-1920.

Σ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία Ἑλλάδος.

Ἡλία Βενέζη, Μικρασία χαῖρε.

Ἡ ἐλληνικὴ ἐν Μικρασίᾳ ἐκστρατεία 1921. Ἐκδόσις γραφείου τύπου Ὑπουργείου ἐξωτερικῶν 1921.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Μ. ΜΠΙΝΟΣ

1. Διαφορὰ ἡμερομηνίας (14.2.1920 μὲ 1.2.1920) λόγω χρησιμοποίησεως ὑπὸ τῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν Ἑλλάδος - Τουρκίας διαφορετικῶν ἡμερολογίων (Γρηγοριανοῦ - Ἰουλιανοῦ).